

## Samenvatting

In oktober 2005 zijn in Frankrijk in en rondom Parijs rellen ontstaan waarover door de media veelvuldig is bericht. Dit onderzoek richt zich op de periode waarin de rellen plaatsvonden en geeft met haar eerste deelvraag antwoord op de vraag wat de media bericht hebben inzake de Franse rellen. Verder wordt er in dit onderzoek een geprobeerd in kaart te brengen in hoeverre er sprake is van het relateren van de Franse situatie aan de lokale situatie in diverse landen.

De onderzoeksvraag luidde als volgt: ***“Wat hebben enkele internationale dagbladen bericht over etnische minderheden inzake de Franse rellen en in hoeverre relateren deze bladen het nieuws over de Franse rellen aan de lokale situatie?”***

Om deze vraag te kunnen beantwoorden is gekeken naar de berichtgeving in een viertal dagbladen, te weten: Le Monde (Frankrijk), de Volkskrant (Nederland), The Guardian (Groot-Brittannië) en The New York Times. Met behulp van een tweetal deelvragen zijn er in totaal 160 krantenartikelen aan een analyse onderworpen.

Met behulp van de eerste deelvraag is geprobeerd in kaart te brengen hoe de beeldvorming over etnische minderheden inzake de Franse rellen was. Zij luidde: Wat hebben de internationale media bericht over etnische minderheden inzake de Franse rellen? Aan de hand van een zevental indicatoren is een antwoord op deze deelvraag geformuleerd. Er is geconcludeerd dat de beeldvorming over de etnische minderheden in minder dan de helft van de onderzochte gevallen (42%) daadwerkelijk negatief was.

Met behulp van de tweede deelvraag is geprobeerd om vast te stellen in hoeverre er sprake was van domesticatie. Met deze vraag werd getracht een bijdrage te leveren aan de discussie over globalisering en haar effecten op de berichtgeving door de media. Deze deelvraag luidde: In hoeverre worden de Franse rellen door de internationale media in verband gebracht met de lokale situatie? Ook hier zijn een aantal criteria geformuleerd die dit moesten meten. Uiteindelijk is geconcludeerd dat domesticatie zeker in een kwart van de onderzochte gevallen voorkomt, hetgeen duidt op diversiteit in de berichtgeving. Diversiteit in de berichtgeving spreekt de negatieve gevolgen van globalisering (namelijk uniformiteit in berichtgeving door de media) tegen. Daarmee worden in dit onderzoek vraagtekens geplaatst bij de mate van invloed van globalisering op de media.

# Inhoudsopgave

<b>Samenvatting</b>	p. 1.
<b>Inhoudsopgave</b>	p. 2.
<b>Voorwoord</b>	p. 4.
<b>1. Inleiding</b>	p. 5.
1.1 Overzicht van dit hoofdstuk	p. 5.
1.2 Franse rellen	p. 5.
1.3 Aanleiding van dit onderzoek	p. 6.
1.4 Leeswijzer	p. 7.
<b>2. Theoretisch kader</b>	p. 8.
2.1 Cultuur	p. 8.
2.1.1 Cultuur als sociale constructie	p. 9.
2.1.2 Cultuur door middel van communicatie	p. 10.
2.1.3 Een algemene beschouwing van cultuur	p. 10.
2.1.4 Ter afsluiting	p. 12.
2.2 Interculturalisme	p. 12.
2.2.1 Cultuurverschillen	p. 13.
2.2.2 Interculturalisme en media	p. 15.
2.2.3 Beeldvorming en media	p. 16.
2.2.4 Ter afsluiting	p. 17.
2.3 Multiculturaliteit	p. 18.
2.3.1 Multiculturaliteit	p. 18.
2.3.2 Multiculturaliteit en de media	p. 19.
2.3.3. Islam en de media	p. 20.
2.3.4 Ter afsluiting	p. 22.
2.4 Globalisering	p. 23.
2.2.1 Een algemene beschouwing van globalisering	p. 23.
2.2.2 De media en globalisering	p. 24.
2.2.3 Kritiek op globalisering	p. 26.
2.2.4 Ter afsluiting	p. 26.
2.3 Domesticatie	p. 27.
2.3.1 Een algemene beschouwing van domesticatie	p. 27.

2.3.2 Domesticatie tegenover globalisering	p. 28.
2.3.3 Ter afsluiting	p. 30.
<b>3. Onderzoeksontwerp en onderzoeksmethode</b>	p. 31.
3.1 Probleemstelling	p. 31.
3.2 Onderzoeksmethoden	p. 32.
3.3 Onderzoekseenheden	p. 33.
3.4 Onderzoeksperiode	p. 34.
3.5 Onderzoeksinstrument	p. 35.
3.6 Verwerking van de resultaten	p. 37.
<b>4. Resultaten</b>	p. 38.
4.1 Alle kranten	p. 38.
4.2 Le Monde	p. 39.
4.3 De Volkskrant	p. 42.
4.4 The Guardian	p. 45.
4.5 The New York Times	p. 47.
<b>5. Conclusie</b>	p. 50.
5.1 Wat hebben de media bericht?	p. 50.
5.2 Verband met de lokale situatie	p. 52.
5.3 Correlaties	p. 54.
<b>6. Discussie</b>	p. 56.
<b>7. Bibliografie</b>	p. 58.
<b>8. Bijlagen</b>	p. 62.
Bijlage 1: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor alle kranten	
Bijlage 2: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor Le Monde	
Bijlage 3: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor de Volkskrant	
Bijlage 4: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor The Guardian	
Bijlage 5: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor The New York Times	
Bijlage 6: Correlatietabel voor Le Monde	
Bijlage 7: Correlatietabel voor de Volkskrant	
Bijlage 8: Correlatietabel voor The Guardian	
Bijlage 9: Correlatietabel voor The New York Times	

## Voorwoord

Toen ik in juni 2006 werd toegelaten tot de Master Media en Journalistiek aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, was ik net klaar met mijn Master Bedrijfscommunicatie en met mijn thesis in het kader van die studie. Aangezien ik voor die opleiding een praktijkgestuurde thesis geschreven had, leek het mij uitdagend om voor deze opleiding een theoriegestuurde thesis te schrijven. Over het onderwerp had ik nog niet nagedacht, maar dat leek ook nog zo ver weg...

Aan het begin van het studiejaar werd ons verteld dat het een druk maar leuk studiejaar zou worden en dat het 'zo voorbij' zou zijn. In die opmerking bleek inderdaad een kern van waarheid te zitten want voor ik het wist moest ik een onderwerp doorgeven voor mijn thesis. Ik was naarstig op zoek naar een onderwerp waarin in alles kwijt zou kunnen wat ik de afgelopen jaren geleerd had, en zocht dus naar een onderwerp waarin ik taal, cultuur, communicatie en media met elkaar zou kunnen combineren. Nog mooier zou het zijn als dat onderwerp mij dan ook nog zou boeien en ik het komende half jaar met veel plezier aan mijn thesis zou kunnen werken. Veel studenten zouden zeggen dat dit een onmogelijke wens was, maar toen ik eenmaal mijn *lightbowl moment* had gehad wist ik zeker dat er een kans aanwezig was dat het me zou gaan lukken met mijn gevonden onderwerp. Het was december toen ik op de radio een bericht voorbij hoorde komen over de rellen in Frankrijk en daarmee was het voor mij gedaan. Dat werd mijn onderwerp.

Toen begon het echte werk. Er moesten naast literatuur namelijk ook krantenartikelen worden verzameld. Dit was voor mij een eerste obstakel want een gedeelte van de artikelen was niet in Rotterdam te raadplegen. Ik ben daarom erg dankbaar voor de Universiteit Leiden, waar ik gebruik heb mogen maken van hun databank. Voor het verzamelen van literatuur besloot ik mijn OV-studentenkaart goed te gebruiken en een bezoekje te brengen aan mijn oude universiteit, vanzelfsprekend gecombineerd met een bezoekje aan oude bekenden. Na diverse uitstapjes in het kader van het afronden van deze opleiding te hebben ondernomen, kan ik op 25 juni 2007 met trots de conceptversie van mijn thesis presenteren. Als laatste wil ik van de gelegenheid gebruikmaken om iedereen die mij tijdens deze periode heeft gesteund en geholpen, hiervoor te bedanken. In dit kader wil ik speciaal mijn ouders (Hans en Herma) en broer (Tom) noemen. Natuurlijk zou ik deze thesis nooit geheel zonder hulp hebben kunnen afronden en daarom gaat mijn dank dan ook uit naar mijn begeleidster en eerste lezer, Bernadette Kester.

Brenda Grashoff, juni 2007.

# 1. Inleiding

## 1.1 Overzicht van dit hoofdstuk

In dit hoofdstuk zal kort worden ingegaan op de context waarbinnen dit onderzoek wordt uitgevoerd, namelijk in het kader van de opleiding Media en Journalistiek. Het betreft een masterthesis over het onderwerp *rellen in Frankrijk*. Er zal hier dan ook worden ingegaan op de rellen die in Frankrijk hebben plaatsgevonden. Daaruit zal vervolgens een probleemstelling naar voren komen. Tevens zal de keuze voor dit onderwerp kort worden verantwoord, gevolgd door de bespreking van de relevantie van dit onderzoek. Als laatste volgt een leeswijzer.

## 1.2 Franse rellen

Eind oktober 2006 verschijnen in de media diverse berichten waarin bezorgdheid wordt geuit over het ontstaan van nieuwe rellen in Frankrijk. *De Volkskrant* en *Elsevier* berichten over de heersende spanning in de buitenwijken van Parijs en de angstige sfeer die de buitenwijken in zijn greep houdt. Koppen als “Frankrijk extra alert op nieuwe rellen” (*Elsevier*, 27 oktober 2006) en “Waarschuwing: nieuwe rellen Parijse voorsteden” (*Elsevier*, 24 oktober 2006) wijzen de lezer op een dreigend gevaar. Op 26 oktober 2006 wordt namelijk in een buitenwijk van Parijs een passagiersbus aangevallen door een groep gemaskerde jongeren.

Een jaar voor dit incident, ontstonden naar aanleiding van de elektrocutie van twee illegale Afrikaanse jongeren in de Parijse voorstand Clichy-sous-Bois, hevige rellen. De twee jongens (van 15 en 17 jaar oud) waren naar verluid op de vlucht gegaan voor de politie, waartoe zij zich in een transformatorhuisje wilden verstoppen, over het hek om dit huisje klommen en vervolgens geëlektrocuteerd werden.

Al snel sloegen de ongeregelde heden over naar andere arme voorsteden en zelfs naar andere Franse steden, waaronder Marseille (Zuid-Frankrijk) en Lille (Noord-Frankrijk). Tijdens de rellen werden auto's, openbare gebouwen en bussen vernield en er werden honderden arrestaties verricht. Achterliggende redenen voor de rellen waren volgens diverse bronnen (waaronder *Le Monde* en *Washington Post*) de ontevredenheid en achterstelling van groepen allochtone jongeren op sociaal-economisch en maatschappelijk gebied. Volgens deze media zijn de Franse voorsteden verloederd en is het integratiebeleid van de regering niet geslaagd. Jongeren die afkomstig zijn uit de buitenwijken, zeggen in een gesprek met *de Volkskrant* (5 november 2005) dat het “de staat tegen de moslims” is, en dat

“men niet wil dat moslims macht krijgen”. Als gevolg van dit alles willen jongeren hun ontevredenheid over het Franse (integratie)beleid en over hun positie uiten. Nederlandse media (ondermeer *de Volkskrant*, 8 november 2005) vragen zich af of ook in Nederland dergelijke ongeregelheden de kop op kunnen steken en vergelijken de Nederlandse en de Franse situatie met elkaar. Amerikaanse kranten gaan zelfs verder met koppen als “Pas op Europa, een oorlog is aanstaande” (*Chicago Sun*) en “De voorspelde moslimopstand tegen het anti-terreurbeleid is inderdaad begonnen, maar niet in het Midden-Oosten, maar in het arrogante Frankrijk” (*New York Post. The New York Times* (10 november 2005). Hier vergelijk men ook, namelijk de Franse situatie met de Amerikaanse en ziet overeenkomsten wat betreft integratie en immigratie: “ de Fransen kunnen bij de Amerikanen in de leer”. Op maandag 14 november meldt de toenmalige Franse president Jaques Chirac tijdens een televisietoespraak dat Frankrijk zich in een identiteitscrisis bevindt die het land zal moeten overwinnen. In zijn toespraak belooft de president beterschap voor kansarme, allochtone jongeren. De noodtoestand wordt uitgeroepen en een avondklok wordt ingesteld. De toenmalige minister van Buitenlandse Zaken, Nicolas Sarkozy, pleit voor een hardere aanpak van illegaal in Frankrijk verblijvende personen: reischoppers zonder paspoort moeten het land uit. Frankrijk blijft in totaal drie weken in de ban van deze rellen. Halverwege november 2005 keert de rust terug in Frankrijk.

### **1.3 Aanleiding voor het onderzoek**

Alleen al in de inleiding valt op dat er in diverse nationale media bericht wordt over problemen met etnische minderheden en dat dit in de context van dat land geplaatst wordt. *De Volkskrant* vraagt zich af of een situatie zoals deze, ook in Nederland de kop op kan steken en raadpleegt hiervoor een expert. De Belgische krant *Het Laatste Nieuws* heeft via internet geruchten opgepikt over mogelijke rellen in Brussel en uit hierover bezorgdheid (bron: *Elsevier*, 10 november 2005), Amerikaanse kranten vergelijken de Franse situatie met de Amerikaanse en concluderen dat de Fransen van hen kunnen leren en het Britse dagblad *The Guardian*, ten slotte, betreft de Franse situatie op haar beurt weer op Groot-Brittannië. Hoe is de berichtgeving over etnische minderheden tijdens de Franse rellen eigenlijk geweest in diverse nationale media? En op welke manier wordt deze situatie in diverse lokale media vergeleken met de lokale situatie? Dit zijn interessante vragen waarop in dit onderzoek getracht wordt een antwoord te vinden. Dit onderzoek draagt bij aan de discussie over globalisering door ervan uit te gaan dat het effect van globalisering minder vérgaand is dan verondersteld wordt. Dit onderzoek levert bovendien een bijdrage aan de discussie over beeldvorming van etnische minderheden door de media.

## **1.4 Leeswijzer**

Het hierop volgende hoofdstuk (Hoofdstuk 2) bestaat uit een literatuurstudie waarin de belangrijkste begrippen in dit onderzoek met het oog op de onderzoeksmethode worden gedefinieerd. Vervolgens wordt in Hoofdstuk 3 de onderzoeksmethode beschreven met daarin tevens aandacht voor de probleemstelling en onderzoeksvragen die in dit onderzoek centraal staan. In Hoofdstuk 5 worden de onderzoeksresultaten per deelvraag gepresenteerd. De conclusie en discussie worden respectievelijk in de Hoofdstukken 6 en 7 gepresenteerd.

## 2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk zullen relevante wetenschappelijke inzichten worden besproken. Belangrijke begrippen die een rol spelen in dit onderzoek zijn *cultuur*, *multiculturalisme*, (*het effect van*) *globalisering en domesticatie*. Bovendien ligt de focus voor dit onderzoek op de rol van de media in relatie tot de bovengenoemde begrippen. Deze onderwerpen zullen hier dan ook achtereenvolgens aan de orde komen waarbij een verband gelegd zal worden met media en de relevantie voor dit onderzoek wordt toegelicht. In sommige gevallen is ervoor gekozen de Engelse termen niet te vertalen omdat in die gevallen de lading van het begrip in de originele term beter gedekt wordt.

### 2.1 Cultuur

In de Inleiding wordt gesproken over rellen die in Frankrijk zijn ontstaan en over de berichtgeving naar aanleiding daarvan. Zoals alleen al blijkt uit de Inleiding, hebben de media deze rellen sterk bekritiseerd. Dergelijke rellen worden in de besproken westerse media blijkbaar afgekeurd; zij worden als afwijkend gezien. Een gemiddelde (westerse) lezer zal zich in dat gezichtspunt kunnen vinden, zonder zich af te vragen waarom hij dat standpunt inneemt. Hij zal zich niet bewust van zijn eigen meningen, overtuigingen, oordelen en redeneringen die hem tot het aannemen van dat standpunt hebben gebracht. Wat is de achterliggende reden dat deze lezer zich met het idee van de media kan verenigen? Waarom sluit het wereldbeeld van het door hem gelezen medium aan bij zijn meningen, overtuigingen, oordelen en redeneringen? En hoe kan het dat een Franse lezer zich beter kan vinden in de ideeën van een Frans medium dan in die van een Nederlands medium? In deze eerste paragraaf zal geprobeerd worden een antwoord te vinden in het verschijnsel 'cultuur'. Er wordt daarom in aandacht besteed aan cultuur an sich en aan interculturele verschillen op nationaal niveau. Vervolgens komt er aandacht voor het verschijnsel multiculturaliteit omdat uit vooronderzoek is gebleken dat dit onderwerp in de berichtgeving vaak wordt aangehaald. Er wordt een verband gelegd tussen het interculturele en de media, het multiculturele en de media en als laatste wordt er aandacht besteed aan de Islam en de media. Uit vooronderzoek kwam namelijk ook naar voren dat in de berichtgeving over de Franse rellen dikwijls een verband werd gelegd met het islamitische geloof en (ondermeer) met islamitisch extremisme.



### 2.1.1 Cultuur als sociale constructie

Veel westerlingen denken bij het horen van de term 'cultuur' aan exotische rituelen en gebruiken in tempels en moskeeën, aan in gewaden gehulde mensen en aan diverse goden waar zij weinig tot geen kennis van hebben. Zelf vinden deze westerlingen niet dat zij een eigen cultuur hebben, want zij hebben dat soort 'vreemde dingen' helemaal niet. Het feit dat mensen zich niet realiseren dat zij weldegelijk een eigen cultuur hebben is volgens Tennekes (1990) niet vreemd. Een cultuur is namelijk juist te vinden in de alledaagse zaken zoals meningen, overtuigingen, oordelen, redeneringen, praktijken en handelingen die de betrokkenen vanzelfsprekend vinden en waaraan ze daarom geen bijzondere aandacht geven (Tennekes, 1990: 18). De bovengenoemde aspecten zijn zo diep in een persoon verankerd dat het normaal is om op een bepaalde manier te handelen zonder daar verder over na te hoeven denken. Tennekes (1990) spreekt ook niet voor niets van een 'onbekende dimensie'. Omdat de mens weinig tot geen greep heeft op de vorming van dergelijke culturele structuren en processen, is het dan ook niet verwonderlijk dat hij zich niet van zijn eigen cultuur bewust is. Het feit dat men zich niet bewust is van de eigen cultuur betekent echter nog niet dat deze cultuur daarom niet bestaat, het betekent slechts dat het moeilijk grijpbaar is. Omdat cultuurvorming blijkbaar (vrijwel) ongrijpbaar is voor de mens, spreekt Tennekes (1990) over cultuur als *objectieve realiteit*. Dit verklaart dus waarom de westerse mensen zich niet (direct) bewust zijn van de eigen cultuur: zij zitten zo vast in hun eigen belevingswereld, dat zij daar geen afstand van kunnen nemen.

Het feit dat een proces van cultuurvorming een moeilijk te grijpen proces is voor de mens, neemt niet weg dat cultuur gezien kan worden als een sociale constructie. Daarmee wordt bedoeld dat cultuur enerzijds een menselijk product is en anderzijds dat de mens een product is van zijn eigen cultuur. De mens speelt dus weldegelijk een rol in het gehele proces (Tennekes, 1990). Enerzijds wordt cultuur namelijk gevormd door mensen: waarden en rituelen die mensen in een samenleving toepassen worden in die samenleving op een gegeven moment als vanzelfsprekend gezien. Vanzelfsprekende waarden en rituelen worden als zodanig door ouders op hun kinderen overgebracht. De kinderen leren vervolgens dat dit de juiste manier is om zich te gedragen en zij zullen zich dan ook conform deze patronen gaan gedragen. Allerlei gedragingen die zij toepassen kunnen op zichzelf worden gezien als culturele gedragingen. Er is hier dus een proces zichtbaar van *externalisatie*. Alles wat kinderen van hun ouders leren over bijvoorbeeld waarden en rituelen wordt door de kinderen ingepast in hun eigen belevingswereld en vervolgens toegepast in hun dagelijks leven. Hiermee wordt een bepaalde manier van denken en handelen, een *cultuur*, gevormd. Het feit dat kinderen zich bepaalde zaken eigen maken en ze inpassen in hun eigen belevingswereld toont ook al aan dat er een andere kant aan het proces van

cultuurvorming zit. Anderzijds is de mens namelijk ook een product van zijn eigen cultuur aangezien diezelfde kinderen zich de informatie die zij van hun ouders krijgen over hoe te denken en te handelen eigen maken (*internaliseren*) en deze informatie dus op een bepaalde manier interpreteren. Nadat de verkregen informatie is geïnterpreteerd, zal zij ook worden toegepast in het dagelijks leven (*externalisatie*). Deze paradoxale invalshoeken kunnen niet los van elkaar worden gezien want daarmee wordt de cirkel rond. Zij vullen elkaar aan en vormen als geheel de sociale constructie van cultuur.

### **2.1.2 Cultuur door middel van communicatie**

Cultuur wordt gevormd door communicatie (Carey, 1989). Als cultuur inderdaad een sociale constructie is waarin menselijk handelen een grote rol speelt, dan is het ook niet verwonderlijk dat dit het geval is. Communicatie is immers de manier waarop mensen informatie aan elkaar overdragen. En als het bovenstaande correct is, dan is onze manier van communiceren niet vastgelegd in onze genen, maar dan is zij cultureel bepaald en kan zij per cultuur verschillen. Op dit punt wordt in paragraaf 2.2.1 teruggekomen. Voorafgaand daaraan is eerst het inzicht van Carey (1989) interessant. Hij spreekt namelijk over het belang van communicatie in een samenleving en legt een verband tussen communicatie en de manier waarop mensen hun kennis en ervaringen creëren en uitdrukken met behulp van verschillende nationale instituties zoals kunst, wetenschap, religie, mythologie en journalistiek (Carey, 1989: 30). De auteur beschrijft dat men bepaalde communicatieve handelingen verricht aan de hand van vaste patronen, ofwel modellen. Deze modellen zijn gebaseerd op in een land geldende wetten, tradities, religie en 'common sense', aspecten in een samenleving die beïnvloed worden door de geldende cultuur. Als gevolg van dit gegeven, kan gesteld worden dat deze modellen dus per land verschillend zijn en dat zij inderdaad door middel van cultuur gevormd worden. Als communicatie in een samenleving geschiedt aan de hand van bepaalde modellen, dan betekent dit dat deze modellen door mensen worden toegepast om kennis en ervaringen uit te drukken. Dit houdt in dat de genoemde instituties in verband staan met en beïnvloed worden door cultuur. De journalistiek en daarmee de media (behorend tot de genoemde instituties) worden in een samenleving dus beïnvloed door cultuur.

### **2.1.3 Een algemene beschouwing van cultuur**

Inmiddels is naar voren gekomen dat cultuur een sociale constructie is, gevormd door middel van (cultureel bepaalde) communicatie en verschillend per land. Aangezien uit het bovenstaande is gebleken dat cultuur een niet te verwaarlozen rol speelt wat betreft haar

invloed op de samenleving door middel van diverse instituties zoals de media, is het ook relevant om te kijken naar haar werking *binnen* een samenleving. Hierbij worden een aantal definities van het begrip 'cultuur' uiteengezet om vervolgens te bepalen wat er in dit onderzoek onder cultuur verstaan kan worden.

(Van Maanen, J. van & Schein, E., 1979, in: Hoecklin, 1996)

*"Patterns of **beliefs** and **expectations** shared by members of a **group** that produce norm shaping **behaviour**".*

(Veenman, R. & Van Doorn, A. (1997: XI)

*"Het geheel aan **opvattingen** over het werk, over **elkaar**, en over de organisatie van gedrag patronen zoals die door ervaring zijn ontstaan."*

(Hofstede, G. 2002)

*"Het is de mentale programmering die de leden van een **groep** of categorie mensen onderscheidt van die van andere. Cultuur is aangeleerd en niet aangeboren, deze wordt overgedragen via onze **sociale omgeving** en niet via onze genen."*

Het begrip 'cultuur' wordt in deze definities geassocieerd met een groepsgebeuren en met innerlijke en uiterlijke kenmerken van een sociale omgeving (zie de vetgedrukte woorden uit de bovenstaande citaten). Bij uiterlijke kenmerken kan bijvoorbeeld gedacht worden aan helden en symbolen en bij innerlijke kenmerken kan men denken aan de door Hofstede (2002) genoemde "mentale programmering" van personen. De auteur gebruikt dit begrip om een vergelijking te maken met de manier waarop computers zijn geprogrammeerd, namelijk volgens bepaalde patronen van denken, handelen en voelen. De mens wordt volgens Hofstede (2002) namelijk door zijn mentale programmering bepaald en hij gebruikt dit begrip dan ook om te verklaren hoe het kan komen dat bepaalde reacties vanuit iemands achtergrond of verleden waarschijnlijk en begrijpelijk zijn. Belangrijk binnen een cultuur is de aanwezigheid van met elkaar gedeelde symbolen, helden, rituelen en waarden (Hofstede, 2002: 19). Normen en waarden zijn de meest fundamentele uitgangspunten die men kan hebben en hebben betrekking op het verkiezen van bepaalde zaken boven andere. Normen en waarden worden van mens tot mens op elkaar overgebracht. Het inzicht van Tennekes (1990) sluit goed aan op deze invalshoek, want er wordt ook vanuit gegaan dat cultuur een sociale constructie is. De overdracht geschiedt immers ook hier door middel van communicatie tussen mensen binnen en door middel van een bepaalde sociale omgeving en wordt daarmee sociaal geconstrueerd.

Hoewel deze definities meer specifiek betrekking hebben op organisatiecultuur worden ze voor dit onderzoek toch als relevant bestempeld aangezien ook een samenleving als een vorm van een 'organisatie' gezien kan worden. Een organisatie definiëren Veenman & Van Doorn (1997: XIII) namelijk als "een **samenwerkingsverband** van **verscheidene mensen** die daarbij persoonlijke en organisatiedoelen willen realiseren, met een formele **organisatiestructuur** op een gestructureerde wijze". Uit de vetgedrukte woorden is af te leiden dat er voldoende raakvlakken zijn, die deze definities relevant maken voor dit onderzoek. Ook een samenleving is namelijk een samenwerkingsverband van een aantal personen die bepaalde doelen willen realiseren. Deze doelen kunnen bijvoorbeeld het verspreiden van kennis of ervaringen inhouden. Dit realiseren mensen dan door middel van communicatie en daarbij komt het inzicht van Carey (1989) naar voren. Mensen gebruiken in een samenleving namelijk diverse instituties (zoals de media) om de genoemde doelen te realiseren. Bovendien is een samenleving normaalgesproken op een bepaalde manier georganiseerd. Ook in dit onderzoek gaat het over bepaalde kennis die door middel van een institutie (in dit geval de media) is verspreid binnen de samenleving. Hiervoor is gecommuniceerd volgens een model wat blijktens het bovenstaande cultureel bepaald is. Aangezien het in dit onderzoek gaat over de media in een *samenleving* waarin een bepaalde cultuur heerst, is ervoor gekozen de bovenstaande definities te hanteren.

#### **2.1.4 Ter afsluiting**

In deze eerste paragraaf is stilgestaan bij het verschijnsel 'cultuur' en de manier waarop dit tot stand komt. Geconcludeerd kan worden dat cultuur een sociale constructie is die wordt gevormd door middel van menselijk handelen. Dit handelen vindt grotendeels plaats met behulp van communicatie. Deze communicatie geschiedt door middel van diverse nationale instituties, waaronder de media. Communicatie, cultuur en media zijn dus aan elkaar gelieerd. Culturen verschillen van elkaar omdat er ondermeer verschillende normen en waarden worden nageleefd. Een logisch gevolg is dat er per land cultuurverschillen aanwezig zijn. Paragraaf 2.2 gaat daarom in op interculturalisme en cultuurverschillen, waarna er een link wordt gelegd met de media.

## **2.2 Interculturalisme**

Veel westerse landen worden bestempeld als multiculturele samenlevingen. De inwoners van deze landen houden er dan een eigen cultuur op na, die kan verschillen van de nationale cultuur die in dat land domineert. Er zijn dan in dat land meerdere, van elkaar verschillende culturen aanwezig. Op dit inzicht zal in paragraaf 2.3 nog terug worden gekomen.

Voorafgaand daaraan is het echter belangrijk om stil te staan bij het feit dat er niet alleen binnen één land verschillende subculturen kunnen zijn, maar dat dit ook binnen de gehele westerse gemeenschap het geval is. Hiermee wordt bedoeld dat hoewel landen zoals Nederland, Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië, België en de Verenigde Staten allemaal als ‘westers’ bestempeld kunnen worden, er toch culturele verschillen aanwezig zijn tussen deze landen. Het betreft hier *interculturele* verschillen. Voordat er dieper ingegaan kan worden op subculturen binnen één (multiculturele) samenleving is het belangrijk om de verschillen binnen westerse samenlevingen in kaart te brengen. Er is immers al gebleken dat cultuur een sociale constructie is met invloed op een samenleving door middel van diverse instituties. Die instituties kunnen op hun beurt ook weer door cultuur beïnvloed worden en daarmee zouden er *per land* verschillen tussen het gebruik van de instituties om doelen zoals kennisverspreiding te realiseren, aanwezig kunnen zijn.

### 2.2.1 Cultuurverschillen

In dit onderzoek is het slechts van belang verschillen tussen Nederland, Frankrijk, de Verenigde Staten en Groot-Brittannië te bespreken omdat verschillen in cultuur wellicht zouden kunnen leiden tot verschillen in berichtgeving in de institutie ‘media’. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de cultuurdimensies van Hofstede (2002) omdat hij in zijn onderzoek ondermeer de vier genoemde landen heeft betrokken en daarbij onder andere naar de samenleving in die landen heeft gekeken. Hofstede (2002) heeft zowel westerse als niet-westerse samenlevingen in zijn onderzoek betrokken, maar tussen iedere samenleving heeft hij verschillen opgemerkt. De auteur definieert een dimensie als: "een aspect van waaruit een cultuur kan worden vergeleken met andere culturen" en hij onderscheidt de volgende vijf dimensies:

1. *Machtsafstand*: de manier waarop men omgaat met ongelijkheid.
2. *Individualisme versus collectivisme*: de mate waarin mensen geïntegreerd zijn in groepen.
3. *Masculiniteit versus feminiteit*: het verschil in sociale rollen tussen mannen en vrouwen.
4. *Onzekerheidsvermijding*: de mate van tolerantie voor het onbekende.
5. *Confuciaans Dynamisme*: de bereidheid tot opofferingen op korte termijn, ter willen van een beloning op lange termijn.

In de onderstaande tabel (Tabel 1) zijn de relatieve scores per land per dimensie weergegeven.

Dimensies	Nederland	Frankrijk	Verenigde Staten	Groot-Brittannië
Machtsafstand	38	68	40	35
Individualisme	80	71	91	89
Masculiniteit	14	43	62	66
Onzekerheidsvermijding	53	86	46	35
Confuciaans Dynamisme	44	Geen cijfer	29	25

Tabel 1: Scores op cultuurdimensies per land (bron: Hofstede, 2002)

Uit Tabel 1 blijkt dat de machtsafstand in Frankrijk het grootst is, gevolgd door de Verenigde Staten, Nederland en Groot-Brittannië. De Verenigde Staten zijn het meest individualistisch ingesteld, Frankrijk het minst. Wat betreft de masculiniteit kan geconcludeerd worden dat Nederland het meest feminien is ingesteld, Groot-Brittannië is meer masculien, gevolgd door de Verenigde Staten. Frankrijk zit redelijk in het midden. In Frankrijk is de onzekerheidsvermijding het hoogst en in Groot-Brittannië is deze het laagst. Over de laatste dimensie (Confuciaans Dynamisme) is geen cijfer bekend voor Frankrijk, maar het betreft hier ook een dimensie die voor dit onderzoek verder niet van belang is omdat het hier een Chinees waardenonderzoek betrof.

De eerste vier dimensies zijn echter wel van belang en daarom worden de belangrijkste kenmerken voor deze dimensies besproken. Wellicht kan een eventueel verschil in berichtgeving namelijk vanuit deze culturele oogpunten mede worden verklaard.

#### *Machtsafstand*

Wanneer er een grote machtsafstand in een land is, betekent dit ondermeer dat ongelijkheid tussen mensen zowel verwacht als gewenst wordt. Hiërarchie, autoriteit en respect zijn belangrijke waarden.

#### *Individualisme versus collectivisme*

Wanneer een samenleving voornamelijk individualistisch is, wordt er veel waarde gehecht aan begrippen zoals 'individu' en 'identiteit'. Eerlijkheid, zelfrespect en een goed en succesvol leven zijn belangrijke waarden.

#### *Masculiniteit versus feminiteit*

Dominante waarden in een masculiene samenleving zijn materieel succes en vooruitgang, geld, assertiviteit, ambitie, prestatie, wedijver en traditionele rolverdeling. Een feminiene samenleving heeft als belangrijke waarden de zorg voor elkaar, sympathie voor zwakkeren, nadruk op gelijkheid en solidariteit en bescheidenheid.

### *Onzekerheidsvermijding*

Wanneer de onzekerheidsvermijding in een samenleving hoog is, wordt in sterke mate gedacht dat alles wat anders is ook 'eng' is. Er heerst veel stress en een subjectief gevoel van angst. Afwijkende ideeën en gedrag worden onderdrukt en veiligheid is een belangrijk gegeven.

De beschreven dimensies en de scores van de afzonderlijke landen per dimensie geven dus aan hoe er in het betreffende land met bepaalde situaties wordt omgegaan en hoe instituties worden ingezet voor het realiseren van bepaalde doelen. Dit gebeurt in het dagelijks leven, bijvoorbeeld op het werk, op school of in de samenleving maar ook in de media. Vooral op het gebied van masculiniteit, onzekerheidsvermijding en machtsafstand valt te verwachten dat er verschillen kunnen zijn tussen de berichtgeving in de vier landen omdat de verschillen tussen de landen op die dimensies het grootst zijn (zie Tabel 1). In een land met een hoge machtsafstand zal er naar verwachting bijvoorbeeld op het werk en op school veel hiërarchie zijn en dit zal ook in de berichtgeving terug te vinden zijn. Een masculiene samenleving is zakelijker en dit zal bijvoorbeeld terug te vinden zijn in het taalgebruik in de berichtgeving. Die verschillen in berichtgeving kunnen dan wellicht vanuit dit oogpunt worden verklaard. Daarnaast zijn er ook verschillen op het gebied van mediasystemen in verschillende (westerse) landen. Indien er immers interculturele verschillen tussen landen aanwezig zijn, zullen deze verschillen ook op het gebied van de media aanwezig zijn. Hofstede (2002) spreekt zich zelfs al kort over de media uit.

### **2.2.2 Interculturalisme en de media**

Om verschillen te verklaren op het gebied van mediasystemen, wordt voor dit inzicht een vergelijkend onderzoek van Hallin & Mancini (2004) gebruikt. Het onderzoek van Hofstede (2002) laat zich immers niet specifiek over dit onderwerp uit, en wordt in mijn onderzoek derhalve alleen gebruikt om eventuele verschillen in *berichtgeving* te verklaren. Het onderzoek van Hallin & Mancini (2004) heeft als voornaamste doelstelling een theoretisch raamwerk te ontwikkelen waarin verschillende mediasystemen met elkaar vergeleken worden, in relatie tot de politieke systemen die voorkomen in de onderzochte landen. Er worden op basis van het onderzoek drie basismodellen van elkaar onderscheiden. Het eerste model, het *Liberale model*, komt voor in Groot-Brittannië, Ierland en Noord-Amerika en wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van dominante marktmechanismen en commerciële media. Het *Democratisch-Corporatieve model* komt voor in Noord-Europese landen en wordt gekenmerkt door co-existentie van commerciële media en media die traditioneel verbonden zijn met sociale en politieke maatschappelijke groepen. Bij het derde

model, het *Gepolariseerde- Pluralistische model* dat voorkomt in de Mediterrane landen, heeft de overheid een sterke en sturende rol. In dit model zijn de media traditioneel nauw gelieerd aan politieke partijen en de commerciële media zijn historisch gezien ondervertegenwoordigd en weinig ontwikkeld. Voor dit onderzoek zijn alle drie de genoemde modellen relevant, aangezien zowel Groot-Brittannië als Noord-Amerika binnen het Liberale model vallen, terwijl Nederland onder het Democratisch-corporatieve model geschaard kan worden en Frankrijk volgens Hallin & Mancini (2004) een Gepolariseerd-pluralistisch model heeft. De onderzoekers hebben voor het categoriseren van de onderzochte landen gelet op een viertal kenmerken op mediagebied welke per land verschillen: de ontwikkeling van de mediamarkt, de mate waarin er een relatie aanwezig was tussen de media en de politiek (politiek parallellisme), de ontwikkeling van journalistiek professionalisme en de mate en aard van overheidsinterventie binnen de media. Het valt dan ook te verwachten dat deze verschillen ook in dit onderzoek naar voren zullen komen.

Er zijn dus tussen diverse landen culturele verschillen aanwezig op nationaal niveau. Hoewel de vier onderzochte landen allemaal westers zijn en men daardoor zou verwachten weinig verschillen te kunnen aantonen, blijkt uit het bovenstaande dat zowel in de berichtgeving als in de organisatie van de media in de vier landen weldegelijk verschillen aanwezig zijn. De aanwezigheid van culturele verschillen tussen diverse landen in de manier waarop men de media gebruikt om te communiceren en de te verwachten verschillen in berichtgeving, maken mijn onderzoek wetenschappelijk relevant. Het bovenstaande toont tevens aan dat het belangrijk is om stil te staan bij de werking van de media binnen een samenleving. In de volgende paragraaf wordt dan ook stilgestaan bij het begrip 'beeldvorming'.

### **2.2.3 Beeldvorming en media**

Zoals al is gebleken, vormen de media een belangrijke institutie met behulp waarvan binnen de samenleving bepaalde kennis en ervaring wordt gecommuniceerd. Wat in de media verschijnt, kan door grote groepen mensen binnen die samenleving worden waargenomen. De mensen die de aangeboden informatie tot zich nemen, hebben niet altijd eigen ervaring met het onderwerp waarover een bericht gaat. Het beeld dat de media over dat onderwerp schetsen van 'de werkelijkheid', vormt in dat geval in belangrijke mate de grondslag waarop een mening over het betreffende onderwerp gebaseerd wordt. De media zetten dan wel niet direct aan tot het verrichten van bepaalde daden, maar zij bepalen wel degelijk wat er bij mensen op de gespreksagenda komt. Dit is de zogenaamde *agenda setting theory* (Baran & Davis, 2003: 311-315). Onderlinge gesprekken kunnen vervolgens leiden tot het totstandkomen van een beeld over het gespreksonderwerp. Vooral bij het bevestigen van



bestaande opvattingen en meningen is de rol van de media groot (Baran & Davis, 2003: 311). Het beeld dat door de media geschetst wordt is echter altijd geproduceerd door iemand die het onderwerp vanuit zijn eigen oogpunt bekijkt. Er wordt met andere woorden een bepaald beeld over het onderwerp gevormd door een auteur. Het is dus heel wel mogelijk dat de kennis die mensen toepassen niet volledig juist is, hetgeen te maken heeft met het interpreteren van informatie die men krijgt. Ieder mens is eigenlijk gebonden aan zijn eigen interpretatiekader, zijn werkelijkheid waarin hij 'gevangen' zit en waar hij niet omheen kan. De werkelijkheid wordt hier dus gezien als een constructie van de mens en allerlei externe factoren kunnen daaraan bijdragen, hetgeen aansluit bij de eerder beschreven visie van Tennekes (1990). Degene die de media immers gebruikt om informatie over te dragen wordt beïnvloed door zijn eigen cultuur, een cultuur die volgens Carey (1989) weer is gevormd door middel van communicatie. Communicatie representeert volgens hem namelijk bepaalde gedeelde normen en waarden en op die manier wordt de werkelijkheid gevormd, onderhouden en getransformeerd binnen eenzelfde cultuur. Het draait in het communicatieproces volgens Carey (1989) om het confirmeren van bepaalde visies. Deze visies sluiten vaak aan bij wat er in een bepaalde cultuur gebruikelijk is. Wat er wordt overgedragen, kan per land ook weer verschillend zijn omdat we zoals eerder aangetoond te maken hebben met cultuurverschillen op nationaal niveau en met verschillen in mediasystemen.

#### **2.2.4 Ter afsluiting**

Tussen landen zijn er cultuurverschillen aanwezig en daardoor is te verwachten dat er op verschillende manieren gecommuniceerd wordt. Voor dit onderzoek is communicatie door middel van de institutie 'media' relevant en het bovenstaande toont dan ook aan dat daar ook per land verschil in kan zitten, waardoor het te verwachten is dat de genoemde cultuurverschillen een verschil in berichtgeving in de media veroorzaken. Daarnaast is het zo dat de media in verschillende landen op diverse wijzen worden ingezet om te communiceren. Nu blijkt dat verschillen in berichtgeving en mediasystemen inderdaad aanwezig zijn, dan zou het kunnen dat deze verschillen leiden tot een verschil in beeldvorming door de media over bepaalde onderwerpen. Het ene land zal bijvoorbeeld op basis van de eigen normen en waarden positiever over bepaalde zaken berichten dan het andere land. Hierbij komt de vraag naar voren hoe dit dan werkt in een land waarin meerdere culturen samenleven. In de volgende paragraaf wordt op dit onderwerp ingegaan.

## 2.3 Multiculturaliteit

Nu voldoende is aangetoond dat er verschillen tussen de vier onderzochte landen zijn op nationaal niveau, is het relevant om aandacht te schenken aan verschillen binnen de landen afzonderlijk. Al eerder is kort stilgestaan bij het verschijnsel *multiculturalisme*. In deze paragraaf zal dieper worden ingegaan op de aanwezigheid van subculturen binnen één land, ofwel: een multiculturele samenleving. Het is in het kader van dit onderzoek vooral interessant om stil te staan bij de werking van de media in een dergelijke samenleving. Naar dat laatste zal dan ook het grootste gedeelte van de aandacht uitgaan, met een specifieke paragraaf die gewijd is aan Islam en de media.

### 2.3.1 Multiculturaliteit

Voorafgaand is besproken dat er tussen landen verschillen zijn op het gebied van cultuur, communicatiemodellen en mediasystemen. Belangrijk binnen een cultuur is de aanwezigheid van met elkaar gedeelde symbolen, helden, rituelen en waarden (Hofstede, 2002: 19). Normen en waarden zijn zoals vermeld de meest fundamentele uitgangspunten die men kan hebben en hebben betrekking op het verkiezen van bepaalde zaken boven andere. Normen en waarden (de zogenaamde innerlijk kenmerken van cultuur) krijgt men van kinds af aan al mee en deze zijn volgens Hofstede (2002) vrijwel onveranderbaar. Ook rituelen, helden en symbolen (de zogenaamde uiterlijke kenmerken van cultuur) zijn punten waarop men per cultuur kan verschillen. Wanneer mensen afkomstig uit verschillende culturen bij elkaar worden gebracht binnen één samenleving, blijkt dat er wrijving tussen verschillende culturen zou kunnen ontstaan. Dit volgt immers uit het bovenstaande. Vooral wanneer de normen en waarden op zeer fundamentele punten van elkaar afwijken, kunnen acceptatie- en interpretatieproblemen ontstaan. Shadid (1998: 10) vermeldt in dit kader nog dat cultuur en etniciteit belangrijke instrumenten zijn voor groepsbinding en groepsconflicten. Zij wordt zelfs gebruikt als instrument voor de insluiting of juist voor de uitsluiting van anderen. Het is dus belangrijk dat mensen die leven in een multiculturele samenleving zich hiervan bewust zijn. Helaas is dit blijkens de praktijk een bijna onhaalbaar ideaal. Het hoeft echter geen probleem op te leveren dat er meerdere culturen binnen één samenleving zijn. Het is vooral belangrijk dat men elkaar in een dergelijke samenleving begrijpt: "Elkaar begrijpen en respecteren is essentieel" (Hofstede, 2002) en wanneer men op een harmonieuze manier samenleeft en samenwerkt kan een multiculturele samenleving goed bestaan. Hierbij komt communicatie weer om de hoek kijken. Een belangrijk communicatiemiddel in dit kader zijn wederom de media. De vraag is echter of de nationale media aan een dergelijk proces meewerken, of dat

zij dit juist tegenwerken. Daarom worden hieronder relevante inzichten op dit gebied besproken.

### **2.3.2 Multiculturaliteit en de media**

De media kunnen namelijk een grote rol spelen in het proces van het kweken van onderling begrip. In dit kader stelt Hofstede (2002) het volgende: “mediamensen spelen een bijzonder belangrijke rol bij het aankweken van begrip (of onbegrip) tussen culturen (Hofstede, 2002: 296). De mensen die de media vullen, de journalisten, moeten ook gezien worden als mensen met verschillende afkomsten en culturen. Ten opzichte van hun publiek spelen zij twee tegengestelde rollen. Enerzijds zijn zij volgeling en anderzijds zijn zij leider wat betreft hetgeen er in de media verschijnt. Aan de ene kant hangt hun succes om begrip te kweken af van de mate waarin zij vertellen wat het publiek wil lezen of horen, aan de andere kant kunnen zij de aandacht van het publiek juist richten (Hofstede, 2002: 297). Met dat laatste bedoelt de auteur dat de voorstelling die de media van de werkelijkheid maken ook door veel mensen als werkelijkheid wordt aanvaard als dat betrekking heeft op andere culturen. Hun eigen ervaring daarmee is immers veelal beperkt. Het gevaar bestaat dat het publiek op basis van zwart-wit informatie uit de media ook zelf een zwart-wit perspectief gaat toepassen. Die zwart-wit informatie laat namelijk vooral zien wie de goeden en wie de slechteriken zijn in een bepaald conflict. Dit kan ook wel beschreven worden als een wij-zij perspectief. Door die berichtgeving kan door de media een negatief beeld gevormd worden over bepaalde onderwerpen.

Ook Schelfhout & Verstraeten (1998) onderkennen dat er door de media een bepaald beeld wordt gevormd door middel van hun berichtgeving. Zij bespreken in hun onderzoek de negatieve beeldvorming in de media. Zij richten zich daarbij specifiek op de berichtgeving over bepaalde maatschappelijke groeperingen (waaronder etnische minderheden) en het effect van die beeldvorming op sociale integratie van deze groepen. De auteurs stellen in dit kader dat er een verband bestaat tussen de sociale integratie van de genoemde groeperingen en de manier waarop door de media over hen wordt bericht. De auteurs stellen bovendien dat de massamedia, in het bijzonder de nieuwsmedia, een niet te verwaarlozen rol kunnen spelen bij de legitimatie van bestaande vooroordelen of houdingen. (Schelfhout & Verstraeten, 1998: 227). De media brengen bij beeldvorming de gebeurtenis waarover bericht wordt bijvoorbeeld met positieve of juist negatieve zaken in verband.

Aansluitend op Schelfhout & Verstraeten (1998), benadrukken ook Lin & Song (2006) het belang van de media in een multiculturele samenleving, aangezien *interpersonal opportunities* (de kans die men krijgt om met andere te communiceren) en de media als

belangrijke factoren voor de culturele aanpassing van migranten worden gezien. Deze interpersonal opportunities krijgen zij volgens de auteurs door de media aangeboden. Dit biedt hen dan een mogelijkheid om te integreren in de cultuur van het land waar zij naartoe zijn gekomen. De media kunnen dus gezien worden als een belangrijke ontmoetingsplaats voor verschillende culturen en kunnen invloed hebben op de integratie van allochtonen. Meer onderzoek naar de manier waarop media berichten over andere culturen en de invloed die dit heeft op de integratie van deze 'andere culturen' binnen een land, is verricht door D'Haenens et al. (2000, in: Deuze, 2006). Uit dit onderzoek, uitgevoerd door middel van kwalitatief en kwantitatief onderzoek, kwam naar voren dat de respondenten in dat onderzoek die van etnische afkomst waren, zichzelf niet herkenden in de manier waarop zij door de media werden vertegenwoordigd. De Commissie Rinnooy-Kan (2004, in: D'Haenens & Bink, 2006) concludeert in haar rapport zelfs dat de Nederlandse media hebben gefaald wat betreft hun functie als ontmoetingsplaats voor verschillende culturen, waardoor etnische groeperingen zichzelf in de gevormde beelden niet konden herkennen. Een veelgehoorde klacht is dat er maar een klein aantal migranten als experts of *spokesperson* om een mening wordt gevraagd in de media. D'Haenens & Bink (2006) concluderen in dit kader dat het niet verrassend is dat de gemiddelde Nederlander een negatief beeld heeft van de gemiddelde migrant (D'Haenens & Bink, 2006: 136). Een kanttekening hierbij is dat beeldvorming niet alleen door middel van de media ontstaat, want zoals in paragraaf 2.2.4 wordt vermeld bepalen de media slechts (gedeeltelijk) wat er op de gespreksagenda komt bij mensen. Het zijn de onderlinge gesprekken die kunnen leiden tot een bepaald beeld over (in dit geval) migranten. De rol van het communicatiemiddel 'media' in dit geheel is echter weldegelijk aanwezig.

Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat het erkennen van andere culturen (door de media) erg belangrijk is, gezien de invloed die de media binnen de samenleving hebben. Voor het werk van journalisten vormt dit momenteel dan ook een belangrijk speerpunt: "Orientation points for journalists are now the multicultural society, in which the position of minorities will have to be redefined. Race, language, ethnic background, religion, all these factors are present and the potential battlegrounds generate a constant stream of events (Bierhoff, 1999)" (in: Deuze, 2005).

### **2.3.3 Islam en de media**

In een multiculturele samenleving komt het vaak voor dat de religie van minderheden wordt vermeld in berichtgeving. Religieuze verschillen spelen dan ook een grote rol. Uit vooronderzoek kwam naar voren dat de berichtgeving over de Franse rellen voornamelijk de

Islam als religie aanhaalde en de problemen daarmee in verband bracht waardoor het interessant is aandacht aan dit verschijnsel te schenken. In de vorige paragraaf is immers naar voren gekomen dat de media in belangrijke mate invloed hebben op beeldvorming over diverse onderwerpen.

De media geven volgens Shadid (1995, in: D'Haenens & Bink, 2006) vaak de multiculturele samenleving en meer specifiek bepaalde Islamitische groeperingen de schuld van problemen die zich in de maatschappij voordoen. Zoals eerder besproken wordt de berichtgeving over multiculturalisme soms als negatief ervaren. Dit geldt ook voor de berichtgeving over de Islam. In dit kader merkt Said (1981) het volgende op: "the media have portrayed Islam, characterized it, analyzed it, given instant courses on it, and consequently they have made it "known" (Said, 1981: XI). Echter, er is volgens hem in de media vaak sprake van een ethnocentrische manier van berichtgeving waarbij vormen van racisme de kop opsteken. De informatie die wordt gegeven wordt in het geval van ethnocentrische berichtgeving gepresenteerd volgens een zwart-wit perspectief waardoor het land van herkomst centraal wordt gesteld als 'goed' en de Islam als 'slecht' wordt gepresenteerd. Journalisten verrichten nauwelijks onderzoek naar de Islam en nemen genoegen met de informatie die zij voorhanden hebben bij hun berichtgeving. Voornamelijk de Verenigde Staten hebben op die manier een eigen beeld van de Islam gecreëerd waarbij vaak vanuit een eenzijdig oogpunt wordt gekeken. Hoewel de publicatie van Said (1981) een oudere publicatie is, is het interessant om in deze paragraaf vanuit zijn inzicht naar nieuwere inzichten over dit onderwerp te kijken.

De Islam wordt door de journalist anno 2006 namelijk nog steeds regelmatig vanuit het oogpunt van een *outsider* beschreven en gestigmatiseerd als een problematisch verschijnsel waar geweld mee gemoeid gaat (D'Haenens & Bink, 2006). Deze journalist is volgens Deuze (2006) een gemiddeld 42-jarige, hoger opgeleide niet-allochtone man met een politieke voorkeur die 'links van het midden' ligt. Uit hun onderzoek naar de aanwezigheid van de Islam in de Nederlandse krant *Algemeen Dagblad* kwam ondermeer naar voren dat de discussie over de Islam vaak gevoerd wordt door Nederlandse autochtone opinieleiders en niet door rechtstreeks betrokkenen. Die opinieleiders ventileren dan vaak een negatieve mening over de Islam (zij zijn zogenaamde *outsiders*). Ook in buitenlandse media wordt de Islam regelmatig negatief benaderd. Als voorbeeld noemen D'Haenens & Bink (2006) een onderzoek over de representatie van de Islam in twee Britse kranten (*The Times* en *The Guardian* uitgevoerd door Poole, 2002) waarin geconcludeerd wordt dat de Islam regelmatig als "*alien culture*" wordt beschreven en dat deze religie een inbreuk zou vormen op het leven van 'normale' Engelsen, zeker wanneer deze wordt vergeleken met Westerse culturen. Als

er bericht wordt over de Islam wordt er volgens dit onderzoek vaak een verband gelegd met religie, educatie en fundamentalisme en de berichtgeving gebeurt ook volgens dit onderzoek veelal door niet-moslims (Poole, 2002, in: D'Haenens & Bink, 2006). Er dient overigens te worden opgemerkt dat de Islam ook een religie is en dat het daardoor onmogelijk is om het verband met religie niet te leggen.

D'Haenens & Bink (2006) vinden in hun onderzoek bevestiging van dat onderzoek. Zo blijkt bijvoorbeeld dat de Islam in het Nederlandse *Algemeen Dagblad* ook wordt gestigmatiseerd waardoor er een beeld ontstaat van een vreemde religie met vreemde rituelen, wetten en gewoonten. Bovendien wordt de Islam in verband gebracht met allerlei soorten van geweld, voornamelijk nadat zich een arrestatie of crimineel incident heeft voorgedaan. Hieruit blijkt dus dat de Islam met negatieve gebeurtenissen wordt geassocieerd. De auteurs wijzen er echter wel op dat de Nederlandse journalisten sinds 2003 (sinds de moord op politicus Theo van Gogh) proberen om een meer genuanceerd beeld van de Islam te presenteren en dat zij daarbij ook onderzoek verrichten en achtergrondinformatie geven. Toch zijn de onderwerpen waarmee de Islam wordt verbonden vaak onderwerpen die een negatieve connotatie (vaste betekenis waarmee een bepaald gevoel wordt opgewekt) hebben zoals geweld, fundamentalisme, radicalisering en terrorisme. Doordat deze woorden een negatief gevoel geven, wordt er bij snel een negatief beeld gevormd.

Ook wordt opgemerkt dat er vaak gebruik wordt gemaakt van een zogenaamd "wij-zij perspectief" in berichtgeving waarbij alles wat met de Islam te maken heeft (*zij*), gezien wordt als veroorzaker van gewelddadige acties en waarin de niet-moslims (*wij*) gezien worden als hulpeloze slachtoffers daarvan. Dit sluit inderdaad aan op het feit dat de Islam als "*alien culture*" wordt voorgesteld.

De focus in berichtgeving ligt momenteel vooral op de relatie tussen de Islam enerzijds en andere groeperingen in de Nederlandse samenleving anderzijds. D'Haenens & Bink (2006) pleiten dan ook voor berichtgeving waarbij vanuit het oogpunt van moslims wordt geschreven en waarbij de focus op de heterogeniteit en dynamiek van de Islam komt te liggen.

#### **2.3.4 Ter afsluiting**

In dit hoofdstuk is aandacht besteed aan het verschijnsel van multiculturalisme en er is geconcludeerd dat het voor een harmonieuze manier van samenleven van groot belang is om elkaar in een (dergelijke) samenleving te begrijpen en te respecteren. Er zijn immers verschillende culturele normen en waarden aanwezig binnen een samenleving en onbegrip of disrespect zou kunnen leiden tot uitsluiting van bepaalde groepen mensen met andere normen en waarden. Vervolgens is er gewezen op de rol die de media daarbij kunnen spelen doordat zij invloed hebben op het vormen van een beeld over een onderwerp. Deze

beeldvorming kan positief, negatief of neutraal zijn. Doordat mensen soms weinig afweten van de onderwerpen in de media vormen zij hun beeld over die onderwerpen vaak op basis van de berichtgeving door de media. Als de beeldvorming negatief is, kan dit ondermeer leiden tot het hanteren van een zogenaamd wij-zij perspectief en tot stigmatisering van bepaalde personen en/of groeperingen in de samenleving, hetgeen invloed kan hebben op hun integratie. Er is in dit hoofdstuk specifiek aandacht geschonken aan deze inzichten in relatie tot de Islam.

## **2.4 Globalisering**

Globalisering is een veelbesproken begrip en tevens een belangrijk onderwerp in dit onderzoek. In deze paragraaf wordt een relatie gelegd tussen globalisering, media en multiculturaliteit. Het is na een grondige zoektocht naar een goede definitie van het begrip globalisering gebleken dat er in de literatuur niet een eenduidige definitie van dit begrip wordt gegeven. Daarom en om een duidelijk beeld te geven van het begrip, is ervoor gekozen om in deze paragraaf een aantal verschillende wetenschappelijke inzichten en contexten te bespreken die met globalisering in verband worden gebracht. Hierbij wordt niet naar volledigheid gestreefd; het betreft slechts een selectie.

### **2.4.1 Een algemene beschouwing van globalisering**

Sinds het einde van de Koude Oorlog tussen de voormalige Sovjet Unie en de Verenigde Staten, zijn internationaal kapitalisme en verspreiding van zowel geld als informatie over landsgrenzen heen, belangrijke waarden in het dagelijks leven geworden (Baran & Davis, 2003). Door deze ontwikkeling werd het voor bedrijven mogelijk om meer internationaal te gaan opereren. In de meeste gevallen houdt dit in dat ook westerse organisaties zich gaan vestigen in regio's waarin voorheen voornamelijk door organisaties uit het (midden) oosten opereerden.

De zojuist beschreven ontwikkeling wordt volgens Baran & Davis (2003, p. 362) *globalisering* genoemd. Globalisering speelt ook in de communicatie van deze bedrijven een grote rol. Doordat deze organisaties internationaal opereren, maken zij veelvuldig gebruik van informatie-en communicatietechnologie (ICT). Sommige organisaties hebben zich zelfs gespecialiseerd in het communiceren met publieksgroepen over de hele wereld. Baran & Davis (2003) noemen als voorbeelden daarvan Ted Turner's CNN (Cable News Networks), MTV (Music Television) en Rupert Murdoch's FOX. Schelfhout & Verstraeten (1998) vullen dit inzicht aan met een vergelijkend onderzoek naar globalisering van communicatie, waaruit ondermeer naar voren komt dat de wereld als gevolg van globalisering verdeeld raakt in het

Noorden (hiermee doelen de auteurs op de Verenigde Staten en Noord-West Europa, die worden gezien als de plaats van productie) en het Zuiden (hiermee doelen de auteurs op Latijns Amerika; de plaats van consumptie). Daarnaast concluderen de auteurs dat globalisering ook duidt op een overwinning van het marktmechanisme door het gebruiken van cultuurverschillen en deze om te zetten in winst.

Door (ondermeer) globalisering zijn niet alleen bedrijven over de eigen landsgrenzen heen gaan opereren, ook mensen zijn over de eigen landsgrenzen getrokken. Lin & Song (2006) beschrijven hoe bevolkingsgroepen als gevolg van globalisering en het vervagen van grenzen bijvoorbeeld naar Amerika zijn gemigreerd, waardoor de eerder besproken multiculturele samenleving ontstaan is. Ook binnen Europa heeft deze ontwikkeling zich voorgedaan.

#### **2.4.2 De media en globalisering**

*“Globalization as a concept refers both to the compression of the world and the intensification of consciousness of the world as a whole”* (Robertson, 1992, in: Clausen, 2004).

Deze definitie is een van de weinige gevonden definities die globalisering en de media met elkaar verbindt, hetgeen haar voor dit onderzoek interessant maakt. Robertson (1992, in: Clausen, 2004) probeert hiermee duidelijk te maken dat de media een grote rol spelen bij het wereldwijd maken van bepaalde beelden en/of concepten. Internationaal nieuws maakt mensen bewuster van wat er buiten de eigen landsgrenzen om gebeurt op ondermeer het sociale of het politieke niveau. Bovendien brengt het internationale nieuws met zich mee dat mensen zich meer met deze gebeurtenissen verbonden gaan voelen, het proces dat Robertson (1992, in: Clausen, 2004) beschrijft als *“intensification of consciousness of the world”*.

Hiernaast dient in het kader van media en globalisering het werk van Stappers (1983) genoemd te worden. Hij baseert zijn inzichten op McLuhan (1965, in: Stappers, 1990) en beschrijft hoe de wereld meer en meer in een *global village* veranderd is (Stappers, 1990: 123). Hiermee bedoelt hij dat er een wereldwijd ‘dorp’ is ontstaan waarin wij allemaal leven en waarin iedereen even snel van dezelfde feiten op de hoogte is omdat iedereen toegang heeft tot dezelfde informatiebronnen. Grote groepen mensen worden daardoor snel bereikt. ‘Even snel’ van bepaalde feiten op de hoogte zijn kan echter eveneens betekenen dat men ‘even langzaam’ van deze feiten op de hoogte is. ‘Even goed’ op de hoogte zijn, kan dus ook ‘even slecht’ betekenen. “Global village” betekent niet noodzakelijkerwijs harmonie, vrede en rust, maar het betekent wel een geweldige geïnvolveerdheid in ieders aangelegenheden” (Stappers, 1990: 124). Gurevitch et al. (1991) merken in dit kader wel op dat: “The



information and knowledge resources, on which a global citizenship must be based, were never evenly distributed around the globe, either at the level of the production of that information, or at the level of consumption.” Niet iedereen heft dus blijkbaar even veel toegang tot de ‘resources’. De mens wordt volgens Stappers (1990) bepaald door de diverse middelen die hij ter beschikking heeft op een bepaald moment. Ook de media vallen hieronder. Hoe beperkt het beeld wat die middelen schetsen ook lijkt te zijn, het is wel *het* beeld want het staat immers (soms als enige) ter beschikking.

Massamedia en nieuws spelen een belangrijke rol in de opvattingen over globalisering van zowel voor-als tegenstanders daarvan (Baran & Davis, 2003). Zowel de voor- als tegenstanders zien de massamedia namelijk als een belangrijk en strategisch inzetbaar instrument. Zo wordt het internet voor verschillende doeleinden gebruikt, en het hebben van een website is tegenwoordig bijna onvermijdelijk (Bakker & Scholten, 2004). Bovendien zijn de media goed voor publiciteit en bereiken ze daarmee direct een grote groep mensen, zodat snel en efficiënt aandacht kan worden gegenereerd (Van Ruler et al., 2005). Hiermee wordt het beschreven inzicht van Stappers (1990) dus bevestigd.

Ook identiteitsvorming gebeurt gedeeltelijk op basis van de media omdat zij het mogelijk maken om objecten en subjecten die voorheen niet waargenomen konden worden, zichtbaar te maken (Shorat & Stam, 2004). Gauntlett (2006) bevestigt dat de media de mens middelen geven op basis waarvan zij hun eigen identiteit (mede) kunnen vormen doordat de media boodschappen overbrengen en bewustheid creëren bij grote groepen mensen. Zij maken dan bijvoorbeeld keuzes wat betreft de manier waarop zij hun leven inrichten, de groepen waartoe zij willen behoren, de sociale rollen die zij willen vervullen en de manier waarop zij zichzelf zien en uitdrukken in relatie tot de buitenwereld. Op die manier vormen zij hun identiteit.

Media hebben op die manier een grote invloed op de perceptie van identiteit van verschillende culturele groepen en individuen doordat de media het mogelijk maken stereotype beelden te maken of juist te breken (Shorat & Stam, 2004). Andere culturen en gebruiken die voorheen onbekend waren, worden door de geglobaliseerde media onder de aandacht gebracht, waarna het publiek daar een mening over kan vormen. Omdat het publiek vaak niet zelf in contact is geweest met die culturen vormt de informatie die de media bieden de basis voor die mening. Al met al is het wel zo dat de media op deze manier bijdragen aan globalisering omdat verschillende culturen en identiteiten (in)direct met elkaar in contact worden gebracht. Dit inzicht sluit aan bij dat van Stappers (1990) die in zijn werk al eerder het gevaar van de *global village* aankaartte.

### 2.4.3 Kritiek op globalisering

Naast voordelen zoals lagere productiekosten en een groot bereik over de hele wereld, brengt globalisering ook een aantal nadelen met zich mee. Baran & Davis (2003: 363) noemen in dit kader ondermeer de nadelen die kleinere landen ondervinden als gevolg van de aanwezigheid van multinationale ondernemingen. De buitenlandse media zouden voor die landen “*alien norms and values*” verkondigen. De in Hollywood geproduceerde massacultuur zou teveel invloed hebben in kleine landen en mensen de vrijheid ontnemen hun eigen leefwijze erop na te houden. Als voorbeeld van dat laatste noemen de auteurs dat onderdrukte etnische minderheden in een land soms niet de mogelijkheid hebben om hun traditionele normen en waarden te uiten. Bovendien bestaat er grote bezorgdheid over de vervaging van nationale grenzen onder invloed van globalisering. Hoewel opgemerkt dient te worden dat de invloed van Hollywood niet overschat moet worden, kan het bovenstaande ook niet ontkend worden. Ook Burton (2005: 32) uit namelijk zijn bezorgdheid over de dominantie van één wereldbeeld in de media. Voornamelijk wat betreft het nieuws, schuilt er het gevaar van een eenzijdige nieuwsproductie doordat bedrijven zoals Reuters en Associated Press meer en meer zijn gaan bepalen wat nieuws is, waar het vandaan komt, hoe het beschikbaar wordt gesteld en tegen welke prijs. Als enige concurrenten van deze persbureaus noemt de auteur de grotere *broadcasting networks*, maar andere kleinere media zoals kranten, kunnen volgens hem niet opboksen tegen deze stevige concurrentie. De vrees die Burton (2005) hier uit, wordt door meerdere auteurs gedeeld. Nossek (2004) beroept zich op eerdere onderzoeken van Paterson (1999, in: Nossek, 2004) en Fenby (1986, in: Nossek, 2004) en concludeert dat op basis van deze auteurs aangenomen kan worden dat de toegang tot een breed scala aan nieuwe technologie waarschijnlijk zal leiden tot uniformiteit in berichtgeving.

### 2.4.4 Ter afsluiting

Uit de bovenstaande bespreking komt naar voren dat de media bij globalisering een belangrijke rol lijken te spelen door mensen bewust te maken van wat er in de wereld gebeurt en hen daarvoor te interesseren. Men komt via de media bijvoorbeeld in aanraking met andere landen waar andere culturen voorkomen, maar in dat feit schuilt ook een gevaar. Omdat het contact namelijk vaak via de media, en niet via eigen ervaring verloopt bestaat het gevaar van een eenzijdige beeldvorming. Hierin speelt het feit dat er eenzijdige perspectieven worden gehanteerd door de media, met weinig pluralistische visies, een grote rol. De media kunnen namelijk een homogeniserend effect hebben door eenzijdigheid of onvolledigheid van de berichtgeving.

## 2.5 Domesticatie

Tegenover het zojuist besproken begrip globalisering wordt in de wetenschap door sommige auteurs het begrip domesticatie geplaatst. In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan het begrip domesticatie (door media) omdat uit vooronderzoek naar voren kwam dat de Franse rellen in de verschillende berichtgeving *gedomesticeerd* werden. Bovendien worden de begrippen domesticatie en globalisering tegenover elkaar geplaatst zodat een verdere afbakening van het onderzoeksonderwerp mogelijk wordt.

### 2.5.1 Een algemene beschouwing van domesticatie

*“Although we learn a lot about the world around us, this is still from a domestic point of view”* (Hjarvard, 2001, in: Ruigrok & van Atteveldt, 2007). Deze stelling vormt de essentie van deze paragraaf. Er wordt hier duidelijk gemaakt dat de media nog steeds vast blijven houden aan een bepaald traditioneel beeld dat heerst in de samenleving. Zelfs in de tijd van globalisering wordt er nog steeds bericht vanuit een *domestic* oogpunt. Wat dit oogpunt precies inhoudt wordt hier aan de orde gesteld.

De eerste wetenschappers die de begrippen globalisering en domesticatie tegenover elkaar plaatsen, waren Gurevitch et al. (1991). Een belangrijk kenmerk van domesticatie is volgens deze auteurs dat het nieuws een bepaalde narratieve (verhalende) structuur moet bezitten die al bekend en herkenbaar is bij de doelgroep (zowel bij publiek als professionals). Doordat nieuws in een herkenbaar kader of *frame* geplaatst wordt kan de doelgroep het namelijk beter bevatten en verwerken. Een voorbeeld van gedomesticeerd nieuws is het bekijken van buitenlands nieuws vanuit een lokaal perspectief of vanuit lokale problemen, bijvoorbeeld het gevaar voor een terroristische aanval zoals 9/11 in het land van herkomst van het betreffende lokale medium: “Kan dit ook in Nederland gebeuren?” De berichtgeving sluit dan aan bij bestaande kennis omdat het gedomesticeerd wordt en er op die manier verband gelegd wordt met de lokale situatie: “kan dit ook hier gebeuren in onze situatie?”. Indien er geen sprake van domesticatie is, wordt iets minder snel als nieuwswaardig bestempeld (Gurevitch et al., 1991: 207).

Een recenter onderzoek waarin domesticatie aan de orde kwam is uitgevoerd door Clausen (2004). Domesticatie ziet zij als een universeel fenomeen en mondiaal nieuws is volgens haar in ieder land verschillend. Internationaal nieuws wordt namelijk in de referentiekaders van de lokale bevolking gepresenteerd, *“which makes global news particular to each country”* (Clausen, 2004: 27). Het gaat dan om een weergave van dezelfde gebeurtenis die per land

en medium kan verschillen. Iedere cultuur heeft namelijk zijn eigen relevante uitingen en door deze toe te passen in berichtgeving wordt de informatie inzichtelijker en is een goede informatieverwerking mogelijk. Dit inzicht sluit aan op dat van Gurevitch et al. (1991) waarin ook gesteld wordt dat het nieuws aansluit op de referentiekaders van de ontvangers. Dit is ook logisch aangezien mensen dagelijks zoveel informatie aangeboden krijgen die niet altijd even nuttig is, dat zij noodzakelijkerwijs een selectie maken. Als iets niet aansluit bij het eigen referentiekader, dan wordt iets minder snel verwerkt dan wanneer dit wel het geval is. Het begrip 'informatie' wordt dan ook door Veenman & Van Doorn (1997: XII) omschreven als "het geheel aan ontvangen tekens die voor de ontvanger *nut* hebben" (cursivering toegevoegd). Het zomaar zenden van informatie zal dus niet per definitie leiden tot goede informatieoverdracht want er dient naast de daarmee gegenereerde aandacht ook begrip te zijn (Hoeken, 1998). Daarom is het dus belangrijk aan te sluiten bij het zogenaamde *referentiekader* van de ontvanger. De ontvanger kan de informatie dan namelijk aan zijn bestaande kennis refereren waardoor begrip en correcte informatieverwerking bevorderd wordt (Luijsterburg, 1994).

In het kader van het bovenstaande speelt ook de *proximity* van een gebeurtenis een rol (Galtung & Ruge, 1965, in: Ruigrok & van Atteveldt, 2007). Een gebeurtenis die dichterbij huis plaatsvindt, is betekenisvoller voor het lokale publiek dan een gebeurtenis die ver weg plaatsvindt. De *nabijheid* van de gebeurtenis heeft invloed op de berichtgeving (Ruigrok & van Atteveldt, 2007).

Twee verschijnselen in het onderzoek van Clausen (2004) bleken inderdaad een ondersteuning voor de domesticatietheorie te vormen. Ten eerste bleek namelijk dat informatie bewust voor nationale publieksgroepen begrijpelijk werd gemaakt door nieuwsproducenten. Ten tweede waren er verschillen te vinden in de context van nationale en organisatorische (bedrijfs) berichtgeving. Doordat nieuws dus in verschillende contexten werd geplaatst verschilde de inhoud van nieuwsberichten.

### **2.5.2 Domesticatie tegenover globalisering**

Met het oog op de kritiek die wordt geuit op steeds verdergaande globalisering en de negatieve gevolgen die dit met zich meebrengt, is het inzicht dat de domesticatietheorie geeft interessant. Deze theorie geeft namelijk aan dat globalisering, hoewel het wel degelijk plaatsvindt, een minder groot effect heeft op berichtgeving door de media. Ook de rol van de journalist in dit proces is namelijk groot. De journalist is in het proces van nieuwsgaring een *gatekeeper*. Daarmee wordt bedoeld dat de journalist het (buitenlandse) nieuws onder ogen krijgt en daar vervolgens een selectie uit maakt, welke het publiek uiteindelijk te zien krijgt. "Journalists give the events meaning by transforming them into words and images" (Ruigrok

& van Atteveldt, 2007). Nossek (2004) bespreekt het grote effect van de *cultural domestic environment* op de manier waarop de journalist in kwestie zijn of haar beroep uitoefent. In dit kader merkt de auteur het volgende op: “*the journalist’s domestic viewpoint is inseparable from his or her professional norms and considerations*”. Daaruit blijkt dus dat de journalist bij het uitvoeren van zijn werk ook bepaalde normen die gelden in een bepaalde omgeving en/of cultuur, laat meewegen. Deze opvatting sluit aan op het eerder besproken onderzoek van Hofstede (2002) waarin gesteld werd dat “mediamensen maar mensen zijn, met een eigen cultuur en verschillende afkomsten”.

Verder bespreekt Nossek (2004) een aantal onderzoeken waarin wordt bekeken welke factoren een gebeurtenis nieuwswaarde geven. Uit deze onderzoeken komt naar voren dat er bij berichtgeving over buitenlands nieuws culturele filtering plaatsvindt. Daarmee wordt bedoeld dat de manier van berichtgeving in lokale en/of nationale media vaak wordt aangepast zodat zij past binnen de geografische, politieke of culturele context van dat land (vergelijk het eerder besproken *referentiekader*). Derhalve is het niet mogelijk om het professionele handelen van de journalist enerzijds, en het heersende nationale klimaat anderzijds van elkaar te onderscheiden. Er is volgens deze studies dus een verband tussen de professionele attitudes van de journalist enerzijds en de *domestic cultural* attitudes anderzijds. Onderzoek van Herman & Chomsky (2002, in: Nossek, 2004) wijst zelfs uit dat journalisten soms bepaalde professionele waarden aan de kant schuiven indien het nationale belang dit vereist.

Volgens Nossek (2004) worden zowel de nieuwsselectie als de manier waarop het nieuws wordt gebracht door *domestic factors* beïnvloed. Het is daardoor mogelijk om dezelfde informatie op verschillende manieren te presenteren. De manier waarop er wordt bericht over een bepaald conflict hangt er vaak vanaf of dit conflict als intern of als extern wordt beschouwd. Indien men het conflict als intern ziet, heeft het betrekking op het land van herkomst van het betreffende medium. Bij een extern conflict betreft het externe media, dus media die niet afkomstig zijn uit het land van herkomst.

Journalisten kunnen dus kiezen hoe zij over een bepaalde gebeurtenis berichten. Zij kunnen ervoor kiezen om dit vanuit een professioneel (neutraal) perspectief, of om het vanuit een *domestic*, nationaal perspectief te doen. Nossek (2004) is van mening dat wanneer de journalist voor de eerste optie kiest, er in dat geval toch een “*pair of domestic glasses*” opgezet wordt als het gaat over buitenlands nieuws. Daarmee bedoelt de auteur dat buitenlands nieuws ook gedomesticeerd wordt, evenals nationaal nieuws.

### **2.5.3 Ter afsluiting**

Wat betreft de gevolgen staat de domesticatietheorie hiermee dus haaks op de theorie over de gevolgen van globalisering, die ervan uitgaat dat globalisering meer en meer zal leiden tot uniformiteit in berichtgeving (Nossek, 2004). Het bovenstaande duidt er immers op dat mondiaal nieuws dichter bij huis wordt gebracht door het aan te passen aan de referentiekaders van de ontvangers. Het valt dan ook te verwachten dat de berichtgeving in dit onderzoek ook is gedomesticeerd en dat ieder van de vier onderzochte dagbladen zich aanpast aan de situatie van het land van herkomst. Van uniformiteit zal naar verwachting minder sprake zijn en daarmee zal ook de uniformiteit in berichtgeving kleiner zijn. Ook het inzicht van Hofstede (2002) over cultuurdimensies biedt in dit kader een interessante invalshoek. Zoals beschreven in paragraaf 2.1.2 zijn er door verschillen tussen de vier landen op deze cultuurdimensies verschillen in berichtgeving te verwachten omdat iedere cultuur anders is en derhalve de berichtgeving daarop wordt aangepast. Bovendien hebben de landen volgens Hallin & Mancini (2004) andere mediasystemen, waar ook verschillen in zichtbaar zijn. Dit inzicht past dan ook goed bij de domesticatietheorie en het beschreven inzicht van Nossek (2004) want ook daar wordt gesteld dat de berichtgeving wordt aangepast aan de lokale situatie. Het valt dan ook te verwachten dat cultuurverschillen een verklaring kunnen bieden voor het domesticeren van berichtgeving omdat er op die manier aansluiting wordt gevonden bij een lokale cultuur.

### 3. Onderzoeksontwerp en onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk wordt probleemstelling inclusief de vraag-en doelstelling van dit onderzoek besproken en komt de onderzoeksmethode aan bod.

#### 3.1 Probleemstelling

Het doel van dit onderzoek is in kaart te brengen wat de media hebben bericht over etnische minderheden en om vast te stellen in hoeverre er bij internationale media verschillen in berichtgeving te ontdekken zijn ten tijde van de Franse rellen. Op die manier levert dit onderzoek dan ook een bijdrage aan de wetenschappelijke discussie over deze onderwerpen.

Dit onderzoek is bovendien relevant omdat het bijdraagt aan de discussie over globalisering door ervan uit te gaan dat het effect van globalisering minder vérgaand is dan verondersteld wordt.

In dit onderzoek zal de volgende hoofdvraag worden beantwoord:

***Wat hebben de internationale media bericht over etnische minderheden inzake de Franse rellen en wordt er door de internationale media een verband gelegd tussen de lokale situatie en de Franse rellen?***

Het gaat hier dus om een tweetal waar een antwoord op gevonden moet worden. Om de gehele onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, zullen deze vragen eerst apart worden beantwoord zodat zij samen een antwoord kunnen vormen op de hoofdvraag. Dit zijn de volgende vragen:

1. Wat hebben de internationale media bericht over etnische minderheden inzake de Franse rellen? (*beschrijvend*)
2. Worden de Franse rellen door de internationale media in verband gebracht met de lokale situatie en zo ja op welke manier(en)? (*beschrijvend*)

## 3.2. Onderzoeksmethode

### *De inhoudsanalyse*

Om tot de beantwoording van de onderzoeksvraag te kunnen komen, zal gebruik moeten worden gemaakt van een instrument waarmee grote hoeveelheden tekst systematisch geanalyseerd kunnen worden. Het type onderzoek dat dit mogelijk maakt is de inhoudsanalyse.

De inhoudsanalyse is een manier om bepaalde communicatie-uitingen systematisch te analyseren: "Content analysis is a research technique for the objective, systematic, and quantitative description of the content of communication" (Hansen et al. 1998: 94).

Er zijn bij dit soort onderzoek verschillende categorieën aan de hand waarvan een tekst kan worden geanalyseerd en deze zijn nooit eenduidig op te sommen omdat de analyse afhangt van het type tekst en het type onderzoek. Er zijn volgens Hansen et al. (1998) echter wel een aantal categorieën aan te geven die standaard in een inhoudsanalyse voorkomen. Zij noemen dat de *identifier categories* en verstaan daaronder: het type medium (krant of televisie), de datum (dag, maand en jaar), de pagina in het medium, het type item (nieuwsbericht, column, interview) en de lengte (het aantal woorden). Daarnaast zijn er volgens de auteurs nog een aantal andere categorieën die vaak worden meegenomen in inhoudsanalyses. De bron (wie of wat zegt iets), de thematiek (het onderwerp of de gebeurtenis), het taalgebruik (of vocabulaire) of het gebruik van waarde-oordelen op politiek of ideologisch gebied (de teneur van de berichtgeving door het medium) zijn daar voorbeelden van.

Uit het bovenstaande blijkt dat inhoudsanalyse voor een groot deel gebaseerd is op de waarnemingen van de onderzoeker. Deze bepaalt immers wanneer de toon van een bericht positief of negatief is, of wat hij of zij vindt van het taalgebruik van het medium. Bovendien is het de onderzoeker die de media en de berichtgeving selecteert en die vanuit zijn beleving zijn onderzoek uitvoert. Het is daarom geen exacte wetenschap waarbij dé inhoud een vast gegeven is. Dit is een belangrijk punt om rekening mee te houden bij de waardering van de onderzoeksresultaten. Inhoudsanalyse geeft echter wel de mogelijkheid om op een systematische en zo betrouwbaar mogelijke manier de berichtgeving van een medium te kunnen analyseren (Hansen et al., 1998).



### 3.3 Onderzoekseenheden

Het onderzoeksmateriaal bestaat uit een viertal dagbladen, te weten: *de Volkskrant* (Nederland), *Le Monde* (Frankrijk), *The Guardian* (Groot-Brittannië) en *The New York Times* (Verenigde Staten van Amerika).

Alle vier deze kranten hebben een vergelijkbare politieke kleur en journalistieke uitgangspunten. Zo zijn het allemaal kranten die zich presenteren als progressief en meer links van het politieke midden. Bovendien zijn het kranten die in hun land van herkomst gezien worden als kwaliteitskranten. Op die manier is het mogelijk een vergelijking te maken tussen de verschillende kranten. De keuze voor een Nederlandse en een Franse krant ligt voor de hand gezien het feit dat de rellen in Frankrijk onderwerp van analyse zijn en de onderzoeker de Nederlandse nationaliteit heeft. De Britse krant is hieraan toegevoegd om een volledig beeld te geven van de berichtgeving binnen Europa en de Amerikaanse krant omdat deze kwestie ook buiten Europa nieuws is geweest en het juist vaak Amerikaanse onderzoekers zijn geweest die zowel over globalisering als over domesticatie, lokalisatie en multiculturalisme hebben geschreven. De invloed van de Verenigde Staten in het westen is bovendien groot.

Hieronder zal voor de volledigheid kort worden stilgestaan bij de belangrijkste kenmerken van de vier kranten.

#### *De Volkskrant (Nederland)*

*De Volkskrant* is van oorsprong een Rooms-katholieke krant die bestaat sinds 1919. Het eerste exemplaar van deze krant verscheen op 2 oktober 1919. In die tijd was het nog een weekblad. Vanaf 1 oktober 1921 wordt deze krant ook als (ochtend) dagblad verkrijgbaar. *De Volkskrant* presenteert zich als links van het politieke midden en is anno 2006 gericht op de hoger opgeleide lezer. In 2002 wordt de krant naast *De Telegraaf* en het *Algemeen Dagblad* de derde populaire krant in Nederland. Eind 2006 heeft de krant die wordt uitgegeven door PCM, een oplage van 287.000 (bron: Het Oplage Instituut).

#### *Le Monde (Frankrijk)*

Deze krant verscheen voor het eerst als avondkrant op 19 december 1944. Ook *Le Monde* presenteert zichzelf als een centrumlinkse kwaliteitskrant. In Frankrijk wordt deze krant ook als kwaliteitskrant gezien en zij wordt daar goed gelezen. De oplage van *Le Monde* in 2006 bedraagt namelijk bijna 353.000 exemplaren. *Le Monde* wordt momenteel uitgegeven door het Franse Groupe Le Monde (Bron: Le Monde).

### *The Guardian (Groot-Brittannië)*

Deze Britse krant bestaat al sinds 1821 onder de naam *The Manchester Guardian*. Vanaf 1959 werd deze regionale krant omgezet in *The Guardian* zoals we die nu kennen. Deze links-liberale krant wordt in Groot-Brittannië goed gelezen en zij is erg gerespecteerd. Eind 2006 heeft de krant die wordt uitgegeven door Guardian Media Group namelijk een oplage van ruim 378.000 exemplaren. (Bron: The Guardian).

### *The New York Times (Verenigde Staten)*

Deze Amerikaanse krant bestaat sinds 1851 onder de naam *The Daily New-York Times* en wordt gekenmerkt door haar liberale (progressieve) karakter. Eind 2006 geeft The New York Times Company er bijna 1.086.000 exemplaren van uit op een doordeweekse dag (Bron: The New York Times Company).

Er zal in alle vier de kranten worden gezocht naar berichtgeving over de Franse rellen. Hierbij wordt in principe geen onderscheid gemaakt tussen het soort artikel (bijvoorbeeld opinie, interview of nieuwsbericht). Het gaat immers om een analyse van alle berichtgeving en een volledig beeld is pas te verkrijgen wanneer daarvoor dus ook alle berichtgeving over de rellen wordt meegenomen. Voor het vergaren van de berichtgeving wordt gebruik gemaakt van online databases zoals LexisNexis en Factiva. In deze databases kan gezocht worden in alle berichtgeving in diverse dagbladen. Er is bij het zoeken naar de berichtgeving gebruik gemaakt van de vertaalde trefwoorden *Frankrijk, Parijs, rellen* en *voorsteden*. Deze woorden zijn los van elkaar en gecombineerd gebruikt om zoveel mogelijk resultaten te genereren. Er is logischerwijs niet voor het zoeken naar begrippen die met multiculturaliteit of iets dergelijks te maken hebben aangezien anders een deel van de berichtgeving uitgesloten zou worden. Bij het zoeken is uitgegaan van de hieronder genoemde onderzoeksperiode.

### **3.4 Onderzoekperiode**

De genoemde kranten zullen in hun geheel worden geanalyseerd op de aanwezigheid van berichtgeving over de Franse rellen. Aangezien de rellen 's avonds op 27 oktober 2005 begonnen en drie weken daarna (half november 2005) eindigden, zal uitgegaan worden van de periode van 28 oktober 2005 tot en met 25 november 2005. Naar verwachting zal de meeste berichtgeving rond 17 november 2005 ophouden, aangezien dan de drie weken waarin de rellen plaatsvonden voorbij zijn. Er is echter toch voor een iets langere periode gekozen omdat de Franse krant *Le Monde* op 25 november 2005 haar laatste bericht over deze kwestie uitbrengt. Alle berichtgeving over de rellen zal immers worden meegenomen in het onderzoek.

### 3.5 Onderzoeksinstrument

De inhoudsanalyse zal grotendeels worden gebaseerd op een door Hansen et al. (1998: 117) gepresenteerd voorbeeld van inhoudsanalyse. Net als in hun onderzoek, zal ook hier worden gekeken naar de volgende basisaspecten:

- De krant (de Volkskrant, Le Monde, The Guardian of The New York Times)
- De datum (dag, maand, jaar)
- De kop van het artikel
- De auteur (voornaam en achternaam)
- Het aantal woorden
- Het type artikel (nieuws, interview of opinie)
- Rubriek (binnenland, buitenland, economie, voorpagina)
- Bron (deskundige, getuigen)

#### **Deelvraag 1: Wat hebben de internationale media bericht over etnische minderheden inzake de Franse rellen?**

Naast de bovenstaande punten, is het voor een meer inhoudelijke analyse en voor de beantwoording van de eerste deelvraag noodzakelijk om tevens te kijken naar etnische minderheden, waarmee zij verband worden gebracht en welke connotatie daarbij hoort. Onder connotatie kan verstaan worden: “de met een teken verbonden betekenissen van emotionele aard, buiten de eigenlijke denotatieve (vast omschreven, neutrale betekenis) ervan” (Veenman & Van Doorn: XI). Het gaat daarbij dus om het emotionele, oordelende of evaluatieve taalgebruik. Politieke of sociale achtergronden van de krant komen op die manier naar voren en het taalgebruik is daardoor evaluatief (Hansen et al., 1998: 113). De volgende indicatoren zijn op basis van vooronderzoek en op basis van de literatuurstudie van toepassing:

- Worden de rellen gecriminaliseerd?  
*Is er sprake van verbanden met criminaliteit, veroordelen van de rellen als ‘criminele’ actie of als iets wat niet hoort, politie-ingrijpen?*
- Worden de rellen over één kam geschoren?  
*Worden de rellen als niet-afzonderlijke gebeurtenissen behandeld en dus met elkaar in verband gebracht?*
- Worden de rellen in verband gebracht met (politiek) geweld?  
*Wordt er gesproken over geweldsuitbarstingen in de samenleving of over geweldsacties (om de rellen te stoppen) vanuit de politiek?*

- Worden de rellen in verband gebracht met protest tegen de overheid?  
*Wordt er geprotesteerd tegen het overheidsbeleid of overheidshandelen?*
- Wordt er een verband gelegd met etnische conflicten?  
*Wordt er over minderheden gesproken, over integratie en etnische conflicten?*
- Wordt er een verband gelegd met xenofobie, islamofobie, racisme?  
*Wordt er specifiek over deze verschijnselen gesproken, of blijkt dit uit de tekst?*
- Wordt er een verband gelegd tussen sociaal-economische en/of maatschappelijke achterstand van minderheden?

Om de bovenstaande punten overzichtelijk in kaart te brengen, is de vraag beantwoord worden met 'ja' of 'nee'. Daarbij is er aan beide antwoorden een code toegekend, te weten: ja = 1 en nee = 2.

Veel van de bovenstaande punten hebben een negatieve connotatie. Dat betekent dat de betekenis die aan deze punten wordt verbonden veelal negatief zal zijn. Er is dus ook gekeken naar de toonstelling van het artikel; is deze positief, negatief of neutraal? Wanneer er vaak sprake is van een negatieve toonzetting of van het gebruik van negatief connoterende woorden, kan gesteld worden dat de beeldvorming daardoor negatief beïnvloed wordt, hetgeen vervolgens negatieve beeldvorming over etnische minderheden in de hand werkt. Er zal worden geconcludeerd dat de berichtgeving over een bepaald onderwerp negatief is wanneer tenminste 70% van die berichtgeving een negatieve connotatie oproept. Wanneer bijvoorbeeld meer dan 70% van de berichten de rellen criminaliseert, dan duidt dit dus op een negatieve berichtgeving.

## **Deelvraag 2: In hoeverre worden de Franse rellen door de internationale media in verband gebracht met de lokale situatie?**

Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden zal moeten worden onderzocht of er sprake is van een bepaalde mate van domesticatie in de geanalyseerde berichtgeving. De volgende punten kunnen op basis van de literatuurstudie als indicatoren dienen:

- Is er sprake van een vergelijking van de situatie in Frankrijk met die in het land van herkomst (bijvoorbeeld op politiek of op economisch gebied)?
- Wordt er door een medium gerefereerd aan eigen gebruiken en/ of cultuur van het land van herkomst van dit medium (cultuurdimensies van Hofstede)?
- Worden er tegengestelde perspectieven gehanteerd (bijvoorbeeld wij en zij, voor of tegen, zwart of wit)?
- Wordt het land van herkomst van het medium gepromoot (bijvoorbeeld Amerikaanse strategieën of gebruiken die goed zijn terwijl de Franse dat niet zijn)?

- Worden bepaalde acties tegen de minderheden gelegitimeerd of goedgepraat (dit zal vooral het geval zijn in Frankrijk)?

Hoe vaker de bovenstaande indicatoren voorkomen, hoe meer dit erop zal duiden dat er sprake is van domesticatie en dus van het refereren aan de lokale situatie. Dit duidt er vervolgens op dat er minder sprake zal zijn van uniformiteit in de berichtgeving van de verschillende media, hetgeen ook interessant is voor de discussie over het effect van globalisering. Ook hier is gebruik gemaakt van de antwoordmogelijkheden 'ja' of 'nee', waarbij ja = 1 en nee = 2.

### **3.6 Verwerking van de resultaten**

De uitkomsten van de inhoudsanalyse zullen worden besproken bij de onderzoeksresultaten (Hoofdstuk 4). De verkregen gegevens uit de berichten zullen worden geanalyseerd en verwerkt met behulp van het statistische dataverwerkingsprogramma SPSS. Dit maakt analyse mogelijk, maar biedt tevens de mogelijkheid om een eventuele samenhang tussen verschillende variabelen in kaart te brengen.

## 4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de dataverzameling met betrekking tot de eerste en de tweede onderzoeksvraag gepresenteerd. Daarbij wordt allereerst een algemene indruk gegeven van alle onderzochte berichten.

Voor een meer genuanceerd beeld en teneinde een vollediger antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag, wordt vervolgens per krant gekeken naar de analyse van de berichtgeving. Er wordt dan begonnen met een aantal algemene gegevens over de krant en vervolgens wordt per deelvraag weergegeven wat de uitkomst van de analyse was. Naast de bovenstaande gegevens, is uit de SPSS analyse tevens naar voren gekomen dat een aantal variabelen samenhang met elkaar vertoonden. Er zal daarom per krant ook aandacht worden geschonken aan correlaties tussen de gehanteerde variabelen. Een en ander is verduidelijkt in de vorm van tabellen.

### 4.1 Alle kranten

Er is in dit onderzoek ook gekeken naar alle 160 krantenartikelen samen omdat dat interessant is om bepaalde trends over dit onderwerp aan te kunnen wijzen in de gezamenlijke media. Aangezien dit echter niet zal leiden tot een nauwkeurige beantwoording van de deelvragen, wordt slechts kort stilgestaan bij een algemeen beeld van de onderzochte media samen. Dit wordt per deelvraag besproken.

#### *Deelvraag 1*

De tendens om de rellen te criminaliseren is goed zichtbaar in de analyse van alle vier de media. Een percentage van 78% brengt de rellen direct in verband met criminaliteit. Daarnaast scheert 73% de rellen over één kam, hetgeen inhoudt dat de rellen niet los van elkaar gezien en besproken worden. Daarnaast legt 71% een verband met (politiek) geweld. Van protest tegen het overheidsbeleid wordt in 39% van de internationale media gesproken. Een verband met etnische conflicten wordt door iets meer dan de helft van de internationale media gelegd (51%). Een percentage van 34% legt een verband met racisme, xenofobie of islamofobie. De sociaal-economische of maatschappelijke achterstand van de minderheden wordt in 64% van de berichten genoemd. In de onderstaande tabel (Tabel 2) staan deze gegevens schematisch weergegeven.

Indicator	Percentage
Criminalisering	78%
Over 1 kam geschoren	73%
Verband met politiek geweld	71%
Verband met protest	39%
Verband met etnische conflicten	51%
Verband met xenofobie, racisme e.d.	34%
Verband met achterstand	64%

Tabel 2. Deelvraag 1 alle kranten.

### Deelvraag 2

Iets meer dan de helft van alle onderzochte berichten refereert aan het land van herkomst (54%). Dat houdt in dat de media in meer dan de helft van de gevallen een verband leggen tussen de situatie in Frankrijk en hun eigen land. Veel minder wordt er aan de eigen cultuur gerefereerd (27%). Het hanteren van tegengestelde perspectieven (wij tegen zij, goed tegen slecht e.d.) gebeurt in 54% van de onderzochte berichten. Een kwart van de onderzochte berichten promoot het beleid van het land van herkomst van het betreffende medium en een derde van de berichten probeert het handelen tegenover de minderheden in de berichtgeving te legitimeren (zie Tabel 3).

Indicator	Percentage
Vergelijking land van herkomst	54%
Refereren aan eigen cultuur	27%
Hanteren tegengestelde perspectieven	54%
Promotie land van herkomst	25%
Legitimeren acties tegen minderheden	33%

Tabel 3. Deelvraag 2 alle kranten.

## 4.2 Le Monde

### Algemene gegevens

In totaal zijn er 52 artikelen gevonden die betrekking hadden op het onderzochte onderwerp die verschenen zijn in de periode van 28 oktober 2005 tot 25 november 2005. Gemiddeld werden er 770 woorden aan de berichtgeving over de rellen besteed. Het meest

voorkomende type berichtgeving was het nieuwsbericht (44 keer), gevolgd door zowel interview als opinieartikelen (beide kwamen vier keer voor). De rubriek waar de meeste informatie over de rellen voorkwam was 'Binnenland' (39 keer). De rubriek 'Buitenland' kwam in Le Monde niet voor wat betreft het onderzochte onderwerp. Vier artikelen stonden op de voorpagina van de krant, vijf stonden er in een Opiniesectie en één artikel stond in de sectie 'Economie'. Dit artikel ging over de invloed van de rellen op de koers van de Euro. Meestal werd er niet specifiek gebruikgemaakt van een bepaalde bron: slechts acht maal was er sprake van een deskundige en eenmaal kwam er een getuigenverslag in de artikelen voor. Een en ander is schematisch weergegeven in de onderstaande tabel (Tabel 4).

<b>Aantal woorden</b>	770
<b>Type artikel (meest voorkomend)</b>	Nieuws
<b>Rubriek (meest voorkomend)</b>	Binnenland
<b>Bron (meest voorkomend)</b>	Niet specifiek

Tabel 4. Algemene gegevens Le Monde

### Deelvraag 1

In een groot deel van de artikelen (92%) werden de rellen gecriminaliseerd door te spreken over het aantal aanhoudingen, branden en verbrandde auto's. In 80% van de gevallen werd wat er gebeurde op de verschillende dagen en in verschillende steden over één kam geschoren. Een link tussen de diverse rellen werd dus vaak gelegd. Bovendien werden de rellen sterk in verband gebracht met (politiek) geweld want dit gebeurde in 80% van de gevallen. Termen zoals 'violence' en 'émeute' (opstoot of rel) kwamen in die gevallen voor. Een verband met protest tegen de Franse overheid en haar beleid was minder aanwezig: 30% van de artikelen legde dit verband. Ook werd het verband met etnische conflicten minder opgezocht: in ruim 30% van de gevallen werd deze link gelegd. Een verband met xenofobie, racisme e.d. werd nog minder gelegd want dit gebeurde slechts in 12% van alle artikelen. Het verband met de sociaal-economische achterstand van bepaalde groepen werd in ongeveer de helft van de gevallen wel gelegd en in de andere helft niet (zie Tabel 5).



Indicator	Percentage
Criminalisering	92%
Over 1 kam geschoren	80%
Verband met politiek geweld	80%
Verband met protest	31%
Verband met etnische conflicten	29%
Verband met xenofobie, racisme e.d.	12%
Verband met achterstand	46%

Tabel 5. Deelvraag 1 Le Monde.

### Deelvraag 2

De link met het land van herkomst werd door de Franse krant in 100% van de gevallen gelegd en er werd slechts in 20% van alle artikelen een link gelegd met de Franse cultuur. In totaal liet 44% van de berichtgeving tegengestelde perspectieven zien, dat betekent dat er in 56% geen sprake was van 'wij' en 'zij' tegen elkaar afwegen. Er wordt dan gesproken over 'de rebellerende jongeren' tegenover 'de autoriteiten' (voornamelijk de politie). De promotie van het land van herkomst (Frankrijk) was in 39% van de artikelen aanwezig. Daarin werd het Franse beleid als juist en 'niet falend' beschreven. Dit gebeurde vaak naar aanleiding van buitenlandse berichtgeving over het falende Franse integratiebeleid. Er werd in de artikelen veel gedaan om bepaalde acties tegen de minderheden te legitimeren, dit gebeurde namelijk in 67% van de artikelen. Een voorbeeld is dat er een avondklok wordt ingelast in Frankrijk. Sommigen vinden dit buitenproportioneel en onnodig, maar Chirac zegt hierop (vertaald): "De avondklok is noodzakelijk als wij de rust willen laten wederkeren". Ook de wens van Sarkozy om illegale, onrust veroorzakende allochtonen uit te zetten wordt onder dit motto goedgepraat. "Il faut respecter la loi, toute la loi". De wet, en de gehele wet moet nageleefd worden en daarom is het legitiem om degenen die dit niet doen, te straffen. Tabel 6 geeft deze gegevens schematisch weer.

Indicator	Percentage
Vergelijking land van herkomst	100%
Refereren aan eigen cultuur	20%
Hanteren tegengestelde perspectieven	44%
Promotie land van herkomst	39%
Legitimeren acties tegen minderheden	67%

Tabel 6. Deelvraag 2 Le Monde.

## *Correlaties*

Ten eerste was er een significante correlatie tussen het spreken over etnische conflicten en het spreken over racisme, xenofobie en/of islamofobie ( $r = .57, p < .01$ ). Etnische conflicten correleren daarnaast significant met het spreken over een sociaal-economische of maatschappelijke achterstand van minderheden ( $r = .43, p < .01$ ). Ook het refereren aan de Franse cultuur ( $r = .40, p < .01$ ) en het hanteren van tegengestelde perspectieven ( $r = .37, p < .01$ ) hing positief samen met het bespreken van etnische conflicten. Dat betekent dat wanneer er over etnische conflicten werd gesproken, er tegelijk over racisme, sociaal-economische of maatschappelijke achterstand en over de eigen cultuur werd gesproken. Bovendien werd er naarmate er meer werd gesproken over etnische conflicten, ook meer over de eigen (Franse) cultuur gesproken.

Het spreken van xenofobie e.d. hing ook significant samen met het spreken over protest tegen de overheid ( $r = .28, p < .05$ ) en met het spreken over sociaal-economische of maatschappelijke achterstand van minderheden ( $r = .39, p < .01$ ). Wanneer er over xenofobie e.d. werd gesproken, was er ook een verband met het hanteren van tegengestelde perspectieven ( $r = .41, p < .01$ ).

Er was daarnaast ook een samenhang aanwijsbaar tussen de sociaal-economische achterstand en respectievelijk het refereren aan de eigen cultuur ( $r = .37, p < .01$ ), het hanteren van tegengestelde perspectieven ( $r = .42, p < .01$ ) en het legitimeren van acties tegen de minderheden ( $r = .30, p < .05$ ). Wanneer er dus meer over de genoemde achterstand werd gesproken, werd er daarbij een verband gelegd met de drie genoemde punten.

Wanneer er in *Le Monde* aan de eigen cultuur gerefereerd werd, bleek dit samen te gaan met het hanteren van tegengestelde perspectieven ( $r = .39, p < .01$ ) en met het promoten van het land van herkomst ( $r = .37, p < .01$ ).

## **4.3 De Volkskrant**

### *Algemene gegevens*

De Nederlandse krant had in de onderzoeksperiode 48 artikelen die over dit onderwerp gingen. Het eerste artikel verscheen echter pas op 1 november 2005 en op 25 november 2005 verscheen het laatste artikel. Het gemiddeld aantal woorden was hier 710. Het meest voorkomende type berichtgeving in de Volkskrant was ook hier het nieuwsbericht (15 keer), gevolgd door negen opinieartikelen en zeven interviews. De rubriek 'Buitenland' was met 15 artikelen het meest voorkomend, gevolgd door de voorpagina (9 keer), ) 'Forum' (de

opiniesectie, 4 keer) en 3 berichten in de sectie 'Binnenland'. In de meeste gevallen (15 keer) werd er geen specifieke bron gebruikt, maar er waren daarnaast 11 artikelen waarin een deskundige het woord had. In de overige 5 artikelen was er sprake van getuigenverslagen (zie Tabel 7).

<b>Aantal woorden</b>	710
<b>Type artikel (meest voorkomend)</b>	Nieuws
<b>Rubriek (meest voorkomend)</b>	Buitenland
<b>Bron (meest voorkomend)</b>	Niet specifiek

Tabel 7. Algemene gegevens de Volkskrant.

### Deelvraag 1

Wat betreft het criminaliseren van de rellen blijkt dat dit in driekwart van de artikelen in de Volkskrant het geval is. Ook hier wordt gesproken over het inzetten van politie en het leger en er worden aantallen van verwoeste auto's en branden genoemd. In 71% van de gevallen worden de rellen met de andere rellen over één kam geschoren en tweederde van de artikelen legt een link met (politiek) geweld. De link met protest tegen de Franse overheid en haar beleid wordt in 29% van de artikelen gelegd. Een percentage van 61% legt de link met etnische conflicten, maar de link met xenofobie etc. wordt slechts in 32% van de artikelen gemaakt. De achterstand van de minderheden speelt in 74% van de artikelen een rol. Er wordt dan bijvoorbeeld over werkloosheid en achterstand van de inwoners van de buitenwijken gesproken. Ze zouden onder 'miserabele levensomstandigheden' leven. Tabel 8 geeft deze gegevens schematisch weer.

<b>Indicator</b>	<b>Percentage</b>
Criminalisering	74%
Over 1 kam geschoren	71%
Verband met politiek geweld	67%
Verband met protest	29%
Verband met etnische conflicten	61%
Verband met xenofobie, racisme e.d.	32%
Verband met achterstand	74%

Tabel 8. Deelvraag 1 de Volkskrant

## Deelvraag 2

Een vergelijking met het land van herkomst wordt in Nederland voor 42% van de artikelen gelegd en in 23% van de artikelen wordt een link gelegd met de Nederlandse cultuur. Een meerderheid van de artikelen past slechts één perspectief toe, maar 45% van de artikelen doet dit niet en zet 'de goeden' tegenover 'de slechten'. Eén artikel schrijft zelfs dat de minister (Sarkozy) er zelf een wij-zij denken op nahoudt. In een interview wordt door mensen uit de Parijse buitenwijk verteld dat de media een vertekend beeld naar buiten brengen; dat er alleen geschreven wordt over de branden die zijn aangestoken, maar niet over het feit dat de politie de jongeren provokeert. Nederland zelf wordt weinig gepromoot (16%) en ook worden de acties tegen de minderheden in weinig artikelen gelegitimeerd (19%). Ook deze gegevens zijn weergegeven in een tabel (Tabel 9).

Indicator	Percentage
Vergelijking land van herkomst	42%
Refereren aan eigen cultuur	23%
Hanteren tegengestelde perspectieven	45%
Promotie land van herkomst	16%
Legitimeren acties tegen minderheden	19%

Tabel 9. Deelvraag 2 de Volkskrant.

## Correlaties

Wanneer er in de Volkskrant werd gesproken over politiek geweld, dan werd er vaak tegelijk over protest (tegen de overheid) gesproken ( $r = .44, p < .05$ ).

Daarnaast hing het spreken over etnische conflicten significant samen met het spreken over de Nederlandse cultuur ( $r = .43, p < .05$ ) en was er een sterke correlatie tussen het relateren van de Franse situatie aan die in Nederland met het spreken over de eigen cultuur ( $r = .64, p < .01$ ). Ook tussen het relateren aan de Nederlandse situatie en het promoten van Nederland ( $r = .52, p < .01$ ) was er een significante samenhang. Naarmate er dus meer werd gesproken over de Nederlandse situatie, werd er ook meer een verband gelegd met de Nederlandse cultuur en werd Nederland meer gepromoot. Wanneer er werd gesproken over de eigen (Nederlandse) cultuur dan ging dit ook significant ( $r = .60, p < .01$ ) samen met het promoten van Nederland. Naarmate er dus meer werd gesproken over de Nederlandse cultuur, werd Nederland ook meer gepromoot.

## 4.4 The Guardian

### *Algemene gegevens*

In The Guardian stonden slechts 28 artikelen over de rellen. Het eerste artikel verscheen er op 1 november 2005 maar het laatste artikel verscheen al op 17 november 2005. Gemiddeld werden er 612 woorden in de artikelen gebruikt. Het merendeel van de artikelen (17) viel onder het type 'nieuwsbericht'. Daarnaast was er één artikel waarin een interview voorkwam en in overige 10 gevallen betrof het opinieartikelen. Ook in deze krant stonden de meeste artikelen over deze kwestie in de 'Buitenland' rubriek (12 keer). Daarnaast waren er 9 artikelen te vinden in de opiniesectie, 6 'overige' artikelen en 4 artikelen stonden op de voorpagina. Er werd eenmaal gebruikgemaakt van een getuige en er is driemaal met een deskundige gesproken (zie Tabel 10).

<b>Aantal woorden</b>	612
<b>Type artikel (meest voorkomend)</b>	Nieuws
<b>Rubriek (meest voorkomend)</b>	Buitenland
<b>Bron (meest voorkomend)</b>	Niet specifiek

*Tabel 10.* Algemene gegevens The Guardian

### *Deelvraag 1*

Tweederde van de artikelen criminaliseerde de rellen en 64% schoor de kwestie over één kam met de andere rellen. Het inschakelen van de politie tegen de rebellerende jongeren die aanhoudende rellen veroorzaken, is hier een voorbeeld van. Precies driekwart van de artikelen legt een verband met (politiek) geweld en 54% legt ook een verband met protest tegen de Franse overheid. Ook wordt er een sterk verband met etnische conflicten gelegd (68%) en komt in 64% van de gevallen en link met racisme/ xenofobie voor. In één artikel wordt gezegd dat de rellen het resultaat zijn van jarenlange armoede en aanhoudend racisme. In tweederde van de artikelen wordt bovendien een link gelegd met de sociaal-economische achterstand van de minderheden. In interviews vertellen jongeren graag aan de Engelse media waarom zij vinden dat zij het slecht hebben in Frankrijk. Tabel 11 geeft deze resultaten schematisch weer.

Indicator	Percentage
Criminalisering	68%
Over 1 kam geschoren	64%
Verband met politiek geweld	75%
Verband met protest	54%
Verband met etnische conflicten	68%
Verband met xenofobie, racisme e.d.	64%
Verband met achterstand	68%

Tabel 11. Deelvraag 1 The Guardian.

### Deelvraag 2

Er wordt in 21% van de artikelen een link gelegd met Engeland en de situatie zoals die daar is. Een voorbeeld hiervan is een artikel met een uitgebreide analyse van de Franse situatie in vergelijking met de Engelse, compleet met uitleg waarom deze situatie niet in Groot-Brittannië zou kunnen voorkomen. The Guardian legt overigens ook een link met heel Europa: dit zou een probleem zijn wat zich in heel Europa zou voordoen. De overige artikelen vergelijken Frankrijk en Engeland niet met elkaar. Over de Engelse cultuur wordt in 32% van de gevallen een uitspraak gedaan. Er wordt veel gebruikgemaakt van wij-zij perspectieven (tegengestelde perspectieven), namelijk in 78% van de artikelen. Daarentegen wordt Engeland slechts in 11% van de gevallen gepromoot als zijnde een land waar men alles goed voor elkaar heeft. Het Franse beleid wordt dan vaak veroordeeld. Het legitimeren van acties tegen minderheden komt in 18% van de artikelen voor (zie Tabel 12).

Indicator	Percentage
Vergelijking land van herkomst	21%
Refereren aan eigen cultuur	32%
Hanteren tegengestelde perspectieven	78%
Promotie land van herkomst	11%
Legitimeren acties tegen minderheden	18%

Tabel 12. Deelvraag 2 The Guardian.

### Correlaties

Wanneer The Guardian over (politiek) geweld sprak, werden de Franse rellen significant gecriminaliseerd ( $r = .66, p < .01$ ). Dat betekent dat geweld en criminaliseren van de rellen vaak met elkaar in verband werden gebracht. Daarnaast was er een negatieve samenhang tussen het promoten van Groot-Brittannië en het over één kam scheren van de Franse rellen

( $r = -.52$ ,  $p < .01$ ). Dat houdt in dat naarmate het land meer werd gepromoot, de rellen minder over één kam geschoren werden.

Het refereren aan de Engelse cultuur hing significant samen met protest tegen de overheid ( $r = .48$ ,  $p < .01$ ) en met het spreken over een achterstand van de minderheden ( $r = .43$ ,  $p < .05$ ). Dat betekent dat wanneer er over de Engelse cultuur werd gesproken, er significant meer over het protest tegen de overheid en over de achterstand van minderheden werd gesproken. Wanneer er werd gesproken over protest, werden er bovendien significant meer tegengestelde perspectieven gebruikt ( $r = .39$ ,  $p < .05$ ) dan wanneer hier niet over gesproken werd.

Daarnaast was er een samenhang tussen het spreken over etnische conflicten en het spreken over racisme ( $r = .76$ ,  $p < .01$ ) en werd er bij het spreken over etnische conflicten significant vaker gebruik gemaakt van tegengestelde perspectieven ( $r = .52$ ,  $p < .01$ ) dan wanneer er niet over etnische conflicten werd gesproken.

Het hanteren van tegengestelde perspectieven vertoonde daarnaast ook samenhang met het refereren aan de situatie in Groot-Brittannië ( $r = .66$ ,  $p < .01$ ) en met het legitimeren van acties tegen minderheden ( $r = .74$ ,  $p < .01$ ).

## 4.5 The New York Times

### *Algemene gegevens*

In deze krant waren 32 artikelen te vinden over het onderwerp waarvan het eerste artikel op 30 oktober 2005 verschenen is. Het laatste artikel verscheen ook in deze krant op 25 november 2005. Er werden gemiddeld 818 woorden gebruikt in de artikelen en de meeste berichten (20 keer) waren nieuwsberichten. Er waren daarnaast 10 opinieartikelen en 1 interview. Veruit de populairste rubriek (18 keer) was 'Buitenland'. Daarnaast waren er 5 'overige' artikelen, 4 opinieartikelen en 1 artikel uit de economie-sectie. Er zijn door The New York Times 6 deskundige gesproken en 1 getuige (zie Tabel 13).

<b>Aantal woorden</b>	770
<b>Type artikel (meest voorkomend)</b>	Nieuws
<b>Rubriek (meest voorkomend)</b>	Binnenland
<b>Bron (meest voorkomend)</b>	Niet specifiek

Tabel 13. Algemene gegevens The New York Times

### Deelvraag 1

Ook in deze krant legde het merendeel van de artikelen een link met criminaliteit: 81% van de artikelen deed dit. Wederom waren het plegen van geweld en de aanpak ervan door de politie belangrijke onderwerpen. Bovendien schoor ditzelfde percentage de rellen over één kam met de overige rellen en legt ruim driekwart van de artikelen een link met (politiek) geweld. Ook het protest tegen de Franse overheid en haar beleid wordt hier in 52% van de gevallen toegepast en 61% van de artikelen legt een directe link met etnische conflicten. Racisme en xenofobie etc. worden met de rellen in 52% van de artikelen gelinkt. Het Franse integratiebeleid zou gefaald hebben en zou daarmee racisme in de hand hebben gewerkt. Er wordt daarnaast in 77% van de artikelen gesproken over de sociaal-economische achterstand van de minderheden. De rellen zouden worden veroorzaakt door racisme tegenover immigranten en door het feit dat zij geen werk kunnen krijgen. Het zijn 'gefrustreerde immigranten die niet goed in de Franse maatschappij functioneren'. Zelf voelen deze mensen zich 'outsiders'. Deze resultaten zijn in de onderstaande tabel weergegeven (Tabel 14).

Indicator	Percentage
Criminalisering	81%
Over 1 kam geschoren	81%
Verband met politiek geweld	74%
Verband met protest	52%
Verband met etnische conflicten	61%
Verband met xenofobie, racisme e.d.	52%
Verband met achterstand	77%

Tabel 14. Deelvraag 1 The New York Times

### Deelvraag 2

The New York Times legt in 29% van de artikelen een verband met de Amerikaanse situatie en spreekt in 48% van de artikelen over de Amerikaanse cultuur. Eén artikel heeft het over de Franse situatie in vergelijking met het leven in de Amerikaanse getto's. Frankrijk zou zijn eigen 'gangsta's' hebben, maar er is een duidelijke gelijkenis. The New York Times publiceerde overigens ook een artikel getiteld: "What Britain can tell France about rioters". Hier wordt dus een vergelijking gemaakt tussen Frankrijk en Groot-Brittannië. Een wij-zij perspectief wordt in 71% van de artikelen gebruikt. Alles wat volgens de regels gaat is goed, de rest is verkeerd. "De wet moet het laatste woord hebben." Het promoten van Amerika



komt weinig voor (19%) en ook het legitimeren van acties tegen minderheden komt slechts in 10% van de gevallen voor (zie Tabel 15).

Indicator	Percentage
Vergelijking land van herkomst	29%
Refereren aan eigen cultuur	48%
Hanteren tegengestelde perspectieven	71%
Promotie land van herkomst	19%
Legitimeren acties tegen minderheden	10%

Tabel 15. Deelvraag 2 The New York Times.

### *Correlaties*

Wanneer The New York Times over (politiek) geweld sprak, sprak zij significant vaker over racisme e.d. ( $r = .46$ ,  $p < .01$ ) dan wanneer zij niet over geweld sprak. Het spreken over racisme hing bovendien samen met het spreken over etnische conflicten ( $r = .69$ ,  $p < .01$ ) en met het refereren aan de Amerikaanse cultuur ( $r = .50$ ,  $p < .01$ ). Daarnaast was er een samenhang tussen het spreken over racisme en het hanteren van tegengestelde perspectieven ( $r = .51$ ,  $p < .01$ ). Naarmate er dus vaker over racisme werd gesproken, werd er vaker over etnische conflicten en over de Amerikaanse cultuur gesproken en er werden ook meer tegengestelde perspectieven toegepast dan wanneer er niet over racisme werd gesproken.

Het relateren van de situatie aan die in het land van herkomst hing positief samen met het promoten van dat land ( $r = .59$ ,  $p < .01$ ) en met het legitimeren van acties tegen de minderheden ( $r = .52$ ,  $p < .01$ ). Het promoten van de Verenigde Staten hing bovendien significant samen met het legitimeren van de acties tegen de minderheden ( $r = .69$ ,  $p < .01$ ).

## 5. Conclusie

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vijfde onderzoeksvraag: "Wat hebben enkele internationale dagbladen bericht over etnische minderheden inzake de Franse rellen en in hoeverre relateren deze bladen het nieuws over de Franse rellen aan de lokale situatie?" Dit gebeurt aan de hand van de resultaten die zijn beschreven in Hoofdstuk 4. Dit eerste gedeelte wordt dus beantwoord aan de hand van de eerste deelvraag en het tweede gedeelte wordt dus beantwoord aan de hand van de tweede deelvraag. Aan het einde wordt een slotconclusie getrokken op basis van de antwoorden op beide deelvragen.

### 5.1 Wat hebben de media bericht?

De rellen werden gemiddeld in 78% van de krantenartikelen gecriminaliseerd. Dit gemiddelde wordt voornamelijk omhoog gehaald door de Franse (92%) en Amerikaanse (81%) berichtgeving. Dit duidt er dus op dat er in meer dan driekwart van de berichtgeving gebruik werd gemaakt van de negatieve term 'geweld', hetgeen een negatieve connotatie heeft. De berichtgeving op dit vlak heeft daarmee een negatieve tendens en dit maakt de beeldvorming negatiever.

Gemiddeld worden de rellen in 73% van alle 160 krantenberichten over één kam geschoren met andere rellen en ongeregelde heden. Hierbij wordt het gemiddelde wederom sterk omhoog gehaald door de Franse en de Amerikaanse berichtgeving, waar respectievelijk 80% en 81% van de berichten de genoemde vergelijking maakte. De Engelse berichtgeving is hierin verhoudingsgewijs het meest terughoudend (64%) en de Nederlandse berichtgeving zit met 71% dicht bij het gemiddelde. Geconcludeerd kan dus worden dat de gemiddelde berichtgeving in alle vier de media een negatieve tendens had en dat daarmee de beeldvorming negatief was. Alleen de Engelse berichtgeving bleef onder de grens van 70%, maar zit daar wel dichtbij.

Politiek geweld wordt door 71% van alle berichten met de rellen in verband gebracht. Het zijn ook in dit kader de Franse (80%) en de Amerikaanse (74%) berichten die het gemiddelde omhoog halen. De Nederlandse (67%) en Engelse (54%) berichtgeving bereiken de grens van 70% niet. De beeldvorming is wat dit betreft gemiddeld genomen dus wel negatief te noemen want er is een negatieve tendens aanwezig.

De rellen worden zeer weinig in verband gebracht met protest (tegen de overheid, of tegen het beleid e.d.), zeker wanneer men dit vergelijkt met de andere gemiddelde percentages, die een stuk hoger liggen. Slechts 39% van alle 160 krantenartikelen legt dit verband. Het zijn vooral de Amerikaanse (51%) en de Engelse (54%) berichten die hoog scoren, maar de

grens van 70% wordt zeker niet gehaald. Er kan dus geconcludeerd worden dat er op dit punt minder sprake was van een negatieve connotatie en dat de beeldvorming daarmee zeker niet negatief was.

Gemiddeld legt 51% van de internationale media een verband met etnische conflicten. Vooral de Franse berichtgeving was hierin opvallend terughoudend met 30% van de berichten. De Nederlandse berichtgeving scoort wel hoog wat dit verband betreft (61%). De Engelse berichtgeving heeft dezelfde score. De Amerikaanse berichtgeving scoort het hoogst met een percentage van 67%. Het is opvallend te noemen dat de Franse (lokale) berichtgeving zo 'neutraal' blijft, terwijl de buitenlandse berichtgeving duidelijk een verband legt tussen de rellen en etnische conflicten en daarmee een meer negatief beeld over de rellen tentoonspreidt. Dankzij het lage percentage van de Franse berichtgeving kan gemiddeld genomen niet worden gesproken over een extreem negatieve beeldvorming, maar er is een duidelijk verschil tussen de binnenlandse en de buitenlandse media. Al met al wordt de grens van 70% niet bereikt en kan gesteld worden dat er geen sprake is van een negatieve beeldvorming.

Het gemiddeld aantal artikelen waarin een link wordt gelegd tussen de rellen en xenofobie, islamofobie of racisme is nog lager (34%). Opvallend laag is het Franse percentage van 6%. Nederlandse berichtgeving (32%) is verhoudingsgewijs dan ook vrij neutraal wanneer men kijkt naar het percentage van 64% van de berichten in The Guardian. De Amerikaanse berichtgeving scoort 51%. Er kan op basis hiervan geconcludeerd worden dat er weinig sprake is van het gebruik van een negatieve connotatie en daarmee is de beeldvorming op dit vlak zeker niet negatief te noemen.

Als laatste is er gekeken naar de link die de media leggen tussen de rellen en de sociaal-economische en/of maatschappelijke achterstand van de minderheden. Dit gebeurde gemiddeld in 64% van de berichtgeving over de rellen. De Amerikaanse berichtgeving voert de lijst aan met 77% waarin deze link werd gelegd, gevolgd door Nederlandse berichtgeving in de Volkskrant (74%) en door 66% van de artikelen in The Guardian. De Franse berichtgeving legde in de helft van de gevallen een dergelijk verband. De Nederlandse en Amerikaanse berichtgeving legden dus in dit geval een negatief verband en creëerden daarmee een negatieve beeldvorming over de rellen. Gemiddeld genomen kan er echter niet over een negatieve beeldvorming gesproken worden omdat de Franse en Engelse berichtgeving minder gebruik maakten van een negatieve connotatie.

## **Deelconclusie**

Al met al is er op drie van de zeven criteria die een negatieve beeldvorming moesten meten, hoog gescoord. De rellen werden in veel berichtgeving gecriminaliseerd, over één kam

geschoren en in verband gebracht met (politiek) geweld. De andere vier criteria scoorden gemiddeld genomen niet hoog genoeg om van een negatieve beeldvorming te kunnen spreken. Een kanttekening hierbij is wel dat het vaak de Franse berichtgeving is, die ervoor zorgt dat de berichtgeving gemiddeld positiever wordt beoordeeld. Er was bijvoorbeeld ook een sterk verband met etnische conflicten en met de achterstand van de minderheden die de rellen veroorzaakten, maar dit hogere gemiddelde werd door de Franse berichtgeving verlaagd. Dit verschijnsel kan vanuit het gezichtspunt van Hofstede (2002) verklaard worden. Frankrijk was namelijk het land waar de rellen plaatsvonden en het is daarom voor dat land belangrijk om verdere escalatie daarvan te voorkomen. Er wordt in de berichtgeving een nadruk gelegd op het feit dat de rellen weliswaar verkeerd zijn, maar dat er weer eenheid en orde moet komen in het land. Er wordt dus met andere woorden een nadruk op het collectief binnen de samenleving gelegd (de cultuurdimensie *collectivisme*). Uiteindelijk kan geconcludeerd worden dat de berichtgeving in minder dan de helft van de gevallen (te weten: 42%) daadwerkelijk een negatieve connotatie met zich meebracht en dat daarmee de beeldvorming in minder dan de helft van de gevallen echt negatief te noemen was.

## **5.2 In hoeverre wordt er verband gelegd met de lokale situatie?**

Er wordt in 54% van alle 160 onderzochte artikelen een verband gelegd met de situatie zoals die in het land van herkomst is. In Nederland werd dit (op Frankrijk na uiteraard), in 42% van de gevallen gedaan. De Amerikaanse berichtgeving bleef met 29% achter, gevolgd door de Engelse berichtgeving van 21%. Het zijn geen hoge percentages, maar het is wel een eerste aanwijzing dat er wel degelijk gerelateerd wordt aan de lokale situatie en er dus sprake is van domesticatie. Door middel van deze strategie wordt de berichtgeving begrijpelijk gemaakt voor de lezers.

De link met de eigen cultuur werd in 27% van de artikelen gelegd. Opvallend was dat de Franse berichtgeving zelf ook maar in 20% van de berichten deze link legde. In de Amerikaanse berichtgeving werd deze link het meest gelegd (48%), gevolgd door de Engelse (32%) en de Nederlandse (23%) berichten. De eigen cultuur is dus voornamelijk in de Verenigde Staten iets waaraan gerefereerd wordt en geeft daarmee een indicatie voor domesticatie. De andere percentages zijn lager, maar zij zijn wel aanwezig, hetgeen in ieder geval wijst op de aanwezigheid van domesticatie in internationale berichtgeving. Meer dan een kwart van de berichtgeving probeert immers een link te leggen met de eigen cultuur en daarmee wederom meer begrijpelijk te zijn voor de lezer. Een verklaring voor de manier waarop er met de cultuur wordt omgegaan, kan gevonden worden in de theorie van Hofstede (2002).

Er werden opvallend veel tegengestelde perspectieven (wij-zij) toegepast. Dit gebeurde namelijk in 54% van alle onderzochte artikelen. Hierbij is The Guardian een duidelijke koploper, met maar liefst 78% van de berichten. Deze krant wordt echter op de voet gevolgd door The New York Times, waarin 71% van de artikelen een wij-zij perspectief hanteert. De Franse en Nederlandse berichtgeving doen dit in net iets minder dan de helft van de gevallen. Deze percentages zijn vrij hoog, en duiden daarmee dan ook op de aanwezigheid van domesticatie in de onderzochte berichtgeving. Gemiddeld genomen wordt er namelijk in meer dan de helft van de artikelen gebruikgemaakt van tegengestelde perspectieven, een kenmerk van domesticatie.

Het land van herkomst wordt slechts in 25% van alle krantenartikelen gepromoot. De Franse berichten doen dit nog het meest (39%) en halen daarmee het gemiddelde sterk omhoog. De overige berichtgeving zit namelijk onder de 20%. Met dit lage gemiddelde percentage is er slechts een kleine aanwijzing dat er domesticatie plaatsvindt. Het is ook niet echt een indicatie dát het zo is aangezien de relatie tussen Frankrijk en de rellen een logische relatie is; het gebeurt immers in Frankrijk.

Tot slot is er gekeken naar de mate waarin de berichtgeving bepaalde acties tegen de minderheden probeerde te legitimeren. Dit gebeurde gemiddeld in een derde van de artikelen, waarbij Frankrijk met 67% zeer hoog scoort. Nederland (19%), Groot-Brittannië (18%) en de Verenigde Staten (10%) scoren aanzienlijk lager. Dit is een sterke indicatie dat er sprake is van domesticatie in de berichtgeving. Frankrijk (het land waar de rellen plaatsvinden) probeert namelijk haar eigen acties tegen de minderheden zeer vaak te legitimeren (een kenmerk van domesticatie). Daarentegen doen de andere drie onderzochte media dit bijna niet, omdat het niet hun eigen beleid en acties betreft, maar die van een ander land. Frankrijk moet haar acties legitimeren en domesticceert haar berichtgeving sterk, terwijl de andere landen dit niet hoeven en dit dus ook niet doen.

## **Deelconclusie**

Wat de tweede deelvraag betreft kan er op basis van de bovenstaande gegevens gesteld worden dat er wel degelijk sprake is van het relateren van de situatie in Frankrijk aan de lokale situatie. Dit doen de media voornamelijk door het hanteren van wij-zij perspectieven en door het relateren van de situatie zoals hij in Frankrijk was aan het land van herkomst. Frankrijk probeert daarnaast ook haar eigen beleid te legitimeren. Al deze indicatoren wijzen dus op domesticatie in de berichtgeving. Dit is zeker in een kwart van de berichtgeving van toepassing. De berichtgeving is met andere woorden zeker in een kwart van de gevallen *niet* uniform; zij wordt immers aan de lokale situatie van de lezer gerelateerd. Dit vormt vervolgens een duidelijke aanwijzing dat het effect van globalisering en de uniformiteit in

berichtgeving die dit (mede) tot gevolg zou hebben minder sterk aanwezig is dan in de literatuur gesteld wordt. Er is gemiddeld namelijk maar in driekwart van de berichtgeving sprake van uniformiteit, hetgeen zeker een kwart open laat voor diversiteit. Dit brengt met zich mee dat er vraagtekens geplaatst kunnen, en *dienen* te worden bij de stelling dat globalisering tot uniformiteit in berichtgeving leidt en daarmee afdoet aan de kwaliteit van die berichtgeving. Er is immers, zo blijkt uit het bovenstaande, een andere (tegengestelde) invalshoek die deze stelling doet wankelen. De berichtgeving is soms verre van uniform en wordt aangepast aan het lezerspubliek. Aanpassing aan een lokaal publiek duidt er juist op dat er geen uniform wereldbeeld wordt gepropageerd door de media en dat de leesbaarheid voor het publiek een erg belangrijke positie inneemt. Een journalist zit dus in zijn eigen lokale referentiekader en schrijft van daaruit berichten, welke hij aanpast aan de gelijkgestemde referentiekaders van de lezer. De media berichten dus zeker niet één wereldbeeld vanuit één invalshoek, maar de media zijn divers en pluriform. Dit kan verklaard worden aan de hand van de besproken theorie van Hofstede (2002) over cultuurverschillen: iedere cultuur heeft immers zijn eigen normen en waarden en daarom zijn er (zoals verwacht) per land verschillen aanwezig in berichtgeving. Daarnaast hebben drie van de vier onderzochte landen elk een verschillend mediasysteem (Hallin & Mancini, 2004), hetgeen ook een verklaring biedt voor de verschillen in berichtgeving.

### **5.3 Correlaties**

Wat betreft de correlaties kan gesteld worden dat er een aantal significante correlaties aanwezig waren. Deze correlaties waren echter veelal vrij zwak. De enige sterke samenhang was die tussen het leggen van een verband tussen de rellen en etnische conflicten en tegelijkertijd het leggen van een verband tussen de rellen en racisme, islamofobie en xenofobie. Dit ging vaak samen, wat in kan houden dat er een verband is tussen deze punten. Bovendien viel het op dat wanneer er werd gesproken over de situatie in Frankrijk en er een link werd gelegd met die in het land van herkomst van een krant, dat er dan ook over de cultuur die in dat land heerst werd gesproken. Hier is dus wel een link tussen het spreken over cultuur en het spreken over het land van herkomst zichtbaar, hetgeen het belang van 'cultuur' aantoont. De overige correlaties waren niet opvallend aanwezig of te weinig significant om conclusies uit te trekken.

### **Slotconclusie**

De beeldvorming over de rellen in Frankrijk heeft een negatieve tendens. Dit komt voornamelijk door het verband wat gelegd wordt met criminaliteit en geweld. De manier

waarop de media berichten is daarnaast vaak aangepast aan de lokale situatie van het publiek. Er is dus sprake van domesticatie in de berichtgeving in de vier onderzochte kranten, hetgeen indiceert dat dit in meerdere media het geval kan zijn en de invloed van globalisering op de media minder groot is dan verondersteld wordt.

Een mogelijke verklaring voor domesticatie is zowel te vinden in de theorie van Hofstede (2002) over cultuurverschillen als in het besproken onderzoek van Hallin & Mancini (2004) over mediasystemen. Alle vier de landen hebben een eigen cultuur en een eigen mediasysteem (met uitzondering van de Verenigde Staten en Groot-Brittannië die een zelfde systeem hebben) en de berichtgeving zal daarop worden aangesloten.

## 6. Discussie

In dit hoofdstuk worden een aantal kanttekeningen geplaatst bij de resultaten. Hierbij worden zowel zwakke als sterke punten van dit onderzoek besproken. Tevens worden er een aantal aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek.

### Zwakke en sterke punten van het onderzoek

Het onderzoek is gebaseerd op literatuur, op basis waarvan een onderzoeksinstrument ontwikkeld is om de deelvragen te beantwoorden. Het is daarmee een onderzoek waarin er veel ruimte is voor de interpretatie van de onderzoeker, hetgeen altijd een bepaalde mate van subjectiviteit met zich meebrengt. Hiermee dient dan ook rekening te worden gehouden bij het interpreteren van de onderzoeksresultaten. Daarentegen: doordat de criteria waarmee een antwoord op de deelvragen gevormd moet worden, gebaseerd zijn op wetenschappelijke literatuur, vinden deze criteria daarin een goede basis. Hiermee is het mogelijk geworden om met dit onderzoek een wetenschappelijk gefundeerde bijdrage te vormen aan de discussie over domesticatie en globalisering. Het subjectieve element wordt hiermee ingeperkt.

In dit onderzoek is een viertal kranten onderzocht op de berichtgeving over de Franse rellen. In totaal waren er 160 berichten die dit als onderwerp hadden gedurende de afgebakende onderzoeksperiode. Bij het selecteren van de berichtgeving is echter geen rekening gehouden met het feit dat The New York Times, in tegenstelling tot de overige kranten, een zondagseditie uitgeeft. Bovendien heeft deze krant een avondeditie. Er is in dit onderzoek een keuze gemaakt voor het analyseren van *alle* verschenen berichtgeving binnen de onderzoeksperiode, hetgeen het meenemen van deze berichten verantwoordt, maar het geeft wel een enigszins vertekend beeld omdat niet alle onderzochte kranten even veel edities uitgeven.

Wat betreft de gekozen media dient bovendien opgemerkt te worden dat, hoewel deze keuze zorgvuldig is gemaakt, er ook had kunnen worden gekozen voor andere media waarin bericht is over de Franse rellen. Met het oog op het tijdsfad voor dit onderzoek en op de beschikbaarheid en leesbaarheid van diverse media is er voor vier kranten gekozen. Voor eventueel vervolgonderzoek is het dan ook raadzaam om ook andere media te raadplegen. Hiermee verkrijgt men immers een vollediger beeld.



Wat betreft de onderzoeksperiode kan er gesteld worden dat dit een korte periode is, welke subjectief is gekozen. Er zijn immers nog wel berichten verschenen over de Franse rellen na afloop van de onderzoeksperiode. Er is zelfs in 2006 teruggekomen op dit onderwerp, terwijl de eigenlijke rellen toen al tot het verleden behoorden. Omdat dit echter de periode was waarin de meeste berichten verschenen en waarin de rellen daadwerkelijk plaatsvonden, is er (zoals vermeld) gekozen voor deze periode. Een langere onderzoeksperiode met het oog op het verkrijgen van een completer beeld van de berichtgeving is voor vervolgonderzoek aan te bevelen.

In de literatuur wordt gesproken over de rol die de journalist speelt in het proces van berichtgeving. De journalist zou ondermeer kunnen kiezen hoe hij een bepaalde situatie weergeeft. In dit onderzoek is de invalshoek van de journalist niet meegenomen dus daar kan niets over geconcludeerd worden op basis van de resultaten.

Er is in het onderzoek gekeken naar correlaties tussen de onderzochte indicatoren maar zoals vermeld in de conclusie waren deze niet allemaal significant. Er moet dus met voorzichtigheid naar deze onderzoeksresultaten worden gekeken. Dit neemt echter niet weg dat er duidelijke resultaten uit het onderzoek naar voren zijn gekomen die wijzen in de richting van de getrokken conclusie. De resultaten vormen dan ook zeker een bijdrage aan een wetenschappelijke discussie, hetgeen een belangrijke doelstelling van dit onderzoek was.

## 7. Bibliografie

### *Boeken/ artikelen*

Baarda, D.B., Goede, M.P.M., de & Teunissen, J. (1995). *Basisboek kwalitatief onderzoek: praktische handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen: Stenfert Kroese.

Bakker, P. & Scholten, O. (2003). *Communicatiekaart van Nederland*. Alphen aan den Rijn: Kluwer.

Baran, S.J. & Davis, D.K. (2003). *Mass Communication Theory. Foundations, Ferment and Future*. Belmont : Wadsworth/Thomson Learning.

Burton, G. (2005). *Media and society: critical perspectives*. New York: Open University Press.

Carey, J. (1989). *Communication as culture*. London/ New York: Routledge.

Clausen, L. (2004). Localizing the global: 'domestication' processes in international news production. *Media, culture and society*, 26, 1.

Deuze, M. (2006). *Dossier Onderzoek naar journalisten in Nederland*. Via: [www.villamedia.nl](http://www.villamedia.nl) ( geraadpleegd op donderdag 19 juli 2007).

Deuze, M. (2006). Ethnic media, community media and participatory culture. *Journalism*, 7, 262.

D'Haenens, L. & Brink, S. (2006). Islam in the Dutch press: with special attention to the Algemeen Dagblad. *Media, culture and society*, 29, 1.

Gauntlett, D. (2006). *Media, gender and identity: an introduction*. London: Routledge.

Gurevitch, M., Levy, M.R., Roeh, I. (1991). *Communication and citizenship: journalism and the public sphere*. London: Routledge.

- Hansen, A, Cottle, S., Negrine, R., Newbold, C. (1998). *Mass communication research methods*. New York: New York University Press.
- Hoecklin, L. (1996). *Managing cultural differences: strategies for competitive advantage*. Addison-Wesley: Workingham.
- Hofstede, G. (2002). *Allemaal andersdenkenden*. Amsterdam: Uitgeverij Contact.
- Hoeken, H. (1998). *Het ontwerp van overtuigende teksten. Wat onderzoek leert over de opzet van effectieve reclame en voorlichting*. Bussum: Uitgeverij Coutinho B.V.
- Leeuwen, T. van (2006). Translation, adaptation, globalization: the Vietnam News. *Journalism*, 7, 217.
- Lin, W. & Song, H. (2006). Geo-ethnic storytelling: an examination of ethnic media content in contemporary immigrant communities. *Journalism*, 7, 362.
- Luijsterburg, C. (1994). *Examenmodulen maatschappijleer: massamedia*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Ruigrok, N. & Atteveldt, W. van (2007). Global angling with a local angle: how U.S., British and Dutch newspapers frame global and local terrorist attacks. *Press/ Politics*, 12(1): 68-90.
- Ruler, B. van, Elving, W., Hooff, B. van den, Smit, E., Verhoeven, P. (red.) (2005). *Communicatiemanagement. In communicatiewetenschappelijk perspectief*. Amsterdam: Boom.
- Said, E. (1981). *Covering Islam: how the media and the experts determine how we see the rest of the world*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Schelfhout, E. & Verstraeten, H. (red.) (1998). *De rol van de media in de multiculturele samenleving*. Brussel: VUBPRESS.
- Shorat, E., Stam, R. (2004). *Unthinking Eurocentrism: multiculturalism and the media*. London: Routledge.

Tennekes, J. (1990). *De onbekende dimensie. Over cultuur, cultuurverschillen en macht.*  
Apeldoorn: Garant.

Veenman, R. & Van Doorn, A. (1997). *Grondslagen van de professionele communicatie.*  
Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

### *Websites*

<http://www.gmgplc.co.uk/gmgplc/media/news/article/article110.html> (geraadpleegd op  
zondag 8 april 2007)

<http://www.guardian.co.uk/> (geraadpleegd op zondag 8 april 2007)

<http://www.hoi-online.nl/> (geraadpleegd op zondag 8 april 2007)

<http://www.nytco.com/investors-nyt-circulation.html> (geraadpleegd op zondag 8 april 2007)

<http://nytimes.com/> (geraadpleegd op zondag 8 april 2007)

[http://www.ojd.com/engine/adhchif/chif\\_fiche.php?adhid=625](http://www.ojd.com/engine/adhchif/chif_fiche.php?adhid=625) (geraadpleegd op zondag 8  
april 2007)

<http://www.villamedia.nl/journalist/n/dossiers/journalisten8.shtm> (geraadpleegd op donderdag  
19 juli 2007)

<http://www.volkskrant.nl> (geraadpleegd op zondag 8 april 2007)

<http://www.wikipedia.nl> (geraadpleegd op zondag 8 april 2007)

### *Kranten*

Elsevier (10 november 2005)

Le Monde (28 oktober 2005 – 25 november 2005)

The Guardian (28 oktober 2005 – 25 november 2005)

The New York Times (28 oktober 2005 – 25 november 2005)

De Volkskrant (28 oktober 2005 – 25 november 2005)

## **8. Bijlagen**

Bijlage 1: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor alle kranten

Bijlage 2: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor Le Monde

Bijlage 3: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor de Volkskrant

Bijlage 4: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor The Guardian

Bijlage 5: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor The New York Times

Bijlage 6: Correlatietabel voor Le Monde

Bijlage 7: Correlatietabel voor de Volkskrant

Bijlage 8: Correlatietabel voor The Guardian

Bijlage 9: Correlatietabel voor The New York Times

## Bijlage 1: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor alle kranten

### Gecriminaliseerd

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	124	77,5	77,5	77,5
	Nee	36	22,5	22,5	100,0
	Total	160	100,0	100,0	

### Over 1 kam geschoren

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	116	72,5	72,5	72,5
	Nee	44	27,5	27,5	100,0
	Total	160	100,0	100,0	

### Politiek (geweld)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	114	71,3	71,3	71,3
	Nee	46	28,8	28,8	100,0
	Total	160	100,0	100,0	

### Protest

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	63	39,4	39,4	39,4
	Nee	97	60,6	60,6	100,0
	Total	160	100,0	100,0	

### Etnische

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	82	51,3	51,3	51,3
	Nee	78	48,8	48,8	100,0
	Total	160	100,0	100,0	

### Xenofobie e.d.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	54	33,8	33,8	33,8
	Nee	106	66,3	66,3	100,0

	Total	160	100,0	100,0	
--	-------	-----	-------	-------	--

#### Achterstand

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	103	64,4	64,4	64,4
	Nee	57	35,6	35,6	100,0
	Total	160	100,0	100,0	

#### Land van herkomst

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	87	54,4	54,4	54,4
	Nee	73	45,6	45,6	100,0
	Total	160	100,0	100,0	

#### Refereren eigen cultuur

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	44	27,5	27,5	27,5
	Nee	116	72,5	72,5	100,0
	Total	160	100,0	100,0	

#### Meerdere perspectieven

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	87	54,4	54,4	54,4
	Nee	73	45,6	45,6	100,0
	Total	160	100,0	100,0	

#### Promoten land van herkomst

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	40	25,0	25,0	25,0
	Nee	120	75,0	75,0	100,0
	Total	160	100,0	100,0	

#### Legitimeren acties

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	53	33,1	33,1	33,1
	Nee	107	66,9	66,9	100,0
	Total	160	100,0	100,0	



**Bijlage 2: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor Le Monde****Gecriminaliseerd**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	48	50,5	92,3	92,3
	2,00	4	4,2	7,7	100,0
	Total	52	54,7	100,0	
Missing	System	43	45,3		
Total		95	100,0		

**Over 1 kam geschoren**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	42	44,2	80,8	80,8
	2,00	10	10,5	19,2	100,0
	Total	52	54,7	100,0	
Missing	System	43	45,3		
Total		95	100,0		

**Politiek geweld**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	42	44,2	80,8	80,8
	2,00	10	10,5	19,2	100,0
	Total	52	54,7	100,0	
Missing	System	43	45,3		
Total		95	100,0		

**Protest**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	16	16,8	30,8	30,8
	2,00	36	37,9	69,2	100,0
	Total	52	54,7	100,0	
Missing	System	43	45,3		
Total		95	100,0		

**Etnische**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	15	15,8	28,8	28,8
	2,00	37	38,9	71,2	100,0

	Total	52	54,7	100,0	
Missing	System	43	45,3		
Total		95	100,0		

#### Xenofobie, e.d.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	6	6,3	11,5	11,5
	2,00	46	48,4	88,5	100,0
	Total	52	54,7	100,0	
Missing	System	43	45,3		
Total		95	100,0		

#### Achterstand

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	24	25,3	46,2	46,2
	2,00	28	29,5	53,8	100,0
	Total	52	54,7	100,0	
Missing	System	43	45,3		
Total		95	100,0		

#### Land van herkomst

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	52	54,7	100,0	100,0
Missing	System	43	45,3		
Total		95	100,0		

#### Refereren eigen cultuur

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	11	11,6	21,2	21,2
	2,00	41	43,2	78,8	100,0
	Total	52	54,7	100,0	
Missing	System	43	45,3		
Total		95	100,0		

### Meerdere perspectieven

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	23	24,2	44,2	44,2
	2,00	29	30,5	55,8	100,0
	Total	52	54,7	100,0	
Missing	System	43	45,3		
Total		95	100,0		

### Promoten

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	20	21,1	38,5	38,5
	2,00	32	33,7	61,5	100,0
	Total	52	54,7	100,0	
Missing	System	43	45,3		
Total		95	100,0		

### Legitimeren

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	35	36,8	67,3	67,3
	2,00	17	17,9	32,7	100,0
	Total	52	54,7	100,0	
Missing	System	43	45,3		
Total		95	100,0		

**Bijlage 3: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor de Volkskrant****Gecriminaliseerd**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	23	74,2	74,2	74,2
	2,00	8	25,8	25,8	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

**Over 1 kam geschoren**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	22	71,0	71,0	71,0
	2,00	9	29,0	29,0	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

**Politiek geweld**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	21	67,7	67,7	67,7
	2,00	10	32,3	32,3	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

**Protest**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	9	29,0	29,0	29,0
	2,00	22	71,0	71,0	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

**Etnische conflicten**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	19	61,3	61,3	61,3
	2,00	12	38,7	38,7	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

**Xenofobie e.d.**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	10	32,3	32,3	32,3
	2,00	21	67,7	67,7	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

**Achterstand minderheden**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	23	74,2	74,2	74,2
	2,00	8	25,8	25,8	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

**Herkomst (land)**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	13	41,9	41,9	41,9
	2,00	18	58,1	58,1	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

**Refereren cultuur**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	7	22,6	22,6	22,6
	2,00	24	77,4	77,4	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

**Perspectief**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	14	45,2	45,2	45,2
	2,00	17	54,8	54,8	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

**Promoten land van herkomst**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	5	16,1	16,1	16,1
	2,00	26	83,9	83,9	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

**Legitmeren acties**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	6	19,4	19,4	19,4
	2,00	25	80,6	80,6	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

## Bijlage 4: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor The Guardian

---

### Gecriminaliseerd

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	19	67,9	67,9	67,9
	2,00	9	32,1	32,1	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

### Over 1 kam geschoren

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	18	64,3	64,3	64,3
	2,00	10	35,7	35,7	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

### Politiek geweld

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	21	75,0	75,0	75,0
	2,00	7	25,0	25,0	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

### Protest

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	15	53,6	53,6	53,6
	2,00	13	46,4	46,4	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

### Etnische conflicten

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	19	67,9	67,9	67,9
	2,00	9	32,1	32,1	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

### Xenofobie e.d.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	18	64,3	64,3	64,3
	2,00	10	35,7	35,7	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

### Achterstand

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	19	67,9	67,9	67,9
	2,00	9	32,1	32,1	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

### Land van herkomst

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	6	21,4	21,4	21,4
	2,00	22	78,6	78,6	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

### Refereren cultuur

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	9	32,1	32,1	32,1
	2,00	19	67,9	67,9	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

### Perspectief

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	22	78,6	78,6	78,6
	2,00	6	21,4	21,4	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

### Promoten land van herkomst

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	3	10,7	10,7	10,7
	2,00	25	89,3	89,3	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

### Legitimeren acties

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	5	17,9	17,9	17,9
	2,00	23	82,1	82,1	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

## Bijlage 5: Tabellen deelvragen 1 en 2 voor The New York Times

### Gecriminaliseerd

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	25	80,6	80,6	80,6
	2,00	6	19,4	19,4	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

### Over 1 kam geschoren

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	25	80,6	80,6	80,6
	2,00	6	19,4	19,4	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

### Politiek geweld

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	23	74,2	74,2	74,2
	2,00	8	25,8	25,8	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

### Protest

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	16	51,6	51,6	51,6
	2,00	15	48,4	48,4	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

### Etnische conflicten

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	19	61,3	61,3	61,3
	2,00	12	38,7	38,7	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

### Xenofobie e.d.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	16	51,6	51,6	51,6
	2,00	15	48,4	48,4	100,0
	Total	31	100,0	100,0	



### Achterstand

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	24	77,4	77,4	77,4
	2,00	7	22,6	22,6	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

### Land van herkomst

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	9	29,0	29,0	29,0
	2,00	22	71,0	71,0	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

### Refereren cultuur

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	15	48,4	48,4	48,4
	2,00	16	51,6	51,6	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

### Perspectief

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	22	71,0	71,0	71,0
	2,00	9	29,0	29,0	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

### Promoten land van herkomst

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	6	19,4	19,4	19,4
	2,00	25	80,6	80,6	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

### Legitmeren acties

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	3	9,7	9,7	9,7
	2,00	28	90,3	90,3	100,0
	Total	31	100,0	100,0	

## Bijlage 6: Correlatietabel voor Le Monde

### Correlaties Le Monde

#### Correlations

		Krantcijfer	Gecommunicaliseerd	Over 1 kam geschoren	Politiek (geweld)	Protest	Etnische	Xenofobie, racisme etc	Achterstand	Land van herkomst	Refereren eigen cultuur	Meerdere perspectieven	Promoten	Legitimeren
Krantcijfer	Pearson Correlation	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)
	Sig. (2-tailed)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Gecommunicaliseerd	Pearson Correlation	(a)	1	,225	,225	,192	,025	-,122	-,167	(a)	-,027	-,034	,080	,107
	Sig. (2-tailed)	.	.	,108	,108	,172	,863	,390	,237	.	,848	,813	,574	,462
	N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Over 1 kam geschoren	Pearson Correlation	(a)	,225	1	,133	-,098	-,012	-,129	-,136	(a)	,014	-,155	-,116	,076
	Sig. (2-tailed)	.	,108	.	,346	,481	,930	,361	,338	.	,923	,273	,414	,592
	N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Politiek (geweld)	Pearson Correlation	(a)	,225	,133	1	,220	-,012	,023	-,038	(a)	,133	,042	,285(*)	,076
	Sig. (2-tailed)	.	,108	,346	.	,118	,930	,869	,791	.	,346	,770	,040	,592
	N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Protest	Pearson Correlation	(a)	,192	-,098	,220	1	,219	,281(*)	,219	(a)	,165	,245	,072	-,157
	Sig. (2-tailed)	.	,172	,481	,118	.	,118	,044	,119	.	,243	,080	,610	,266
	N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Etnische	Pearson Correlation	(a)	,025	-,012	-,012	,219	1	,567(**)	,432(**)	(a)	,398(**)	,373(**)	,195	-,099
	Sig. (2-tailed)	.	,863	,930	,930	,118	.	,000	,001	.	,003	,006	,167	,484
	N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Xenofobie, racisme etc	Pearson Correlation	(a)	-,122	-,129	,023	,281(*)	,567(**)	1	,390(**)	(a)	,255	,406(**)	,086	-,262
	Sig. (2-tailed)	.	,390	,361	,869	,044	,000	.	,004	.	,068	,003	,546	,061
	N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Achterstand	Pearson Correlation	(a)	-,167	-,136	-,038	,219	,432(**)	,390(**)	1	(a)	,371(**)	,418(**)	,299(*)	-,013
	Sig. (2-tailed)	.	,237	,338	,791	,119	,001	,004	.	.	,007	,002	,031	,929
	N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Land van herkomst	Pearson Correlation	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)
	Sig. (2-tailed)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Refereren eigen cultuur	Pearson Correlation	(a)	-,027	,014	,133	,165	,398(**)	,255	,371(**)	(a)	1	,392(**)	,365(**)	-,041
	Sig. (2-tailed)	.	,848	,923	,346	,243	,003	,068	,007	.	.	,004	,008	,775
	N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Meerdere perspectieven	Pearson Correlation	(a)	-,034	-,155	,042	,245	,373(**)	,406(**)	,418(**)	(a)	,392(**)	1	,251	-,205
	Sig. (2-tailed)	.	,813	,273	,770	,080	,006	,003	,002	.	,004	.	,073	,146
	N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Promoten	Pearson Correlation	(a)	,080	-,116	,285(*)	,072	,195	,086	,299(*)	(a)	,365(**)	,251	1	,298(*)
	Sig. (2-tailed)	.	,574	,414	,040	,610	,167	,546	,031	.	,008	,073	.	,032
	N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Legitimeren	Pearson Correlation	(a)	,107	,076	,076	-,157	-,099	-,262	-,013	(a)	-,041	-,205	,298(*)	1
	Sig. (2-tailed)	.	,462	,592	,592	,266	,484	,061	,929	.	,775	,146	,032	.
	N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52

## Bijlage 7: Correlatietabel voor de Volkskrant

### Correlaties de Volkskrant

#### Correlations

		gecriminali seerd	kam	politiek	protest	etnisch	xenofobie	achterstand	herkomst	cultuur	perspectief	promoten	legitimeren	krantcijfer
gecriminaliseerd	Pearson Correlation	1	,110	,224	,215	,137	,092	-,179	-,096	,142	,091	-,142	,102	(a)
	Sig. (2-tailed)		,556	,226	,246	,463	,624	,334	,806	,446	,627	,446	,584	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
kam	Pearson Correlation	,110	1	,167	,096	,075	-,167	,110	-,033	,005	,152	-,106	-,046	(a)
	Sig. (2-tailed)	,556		,370	,808	,687	,370	,556	,862	,977	,414	,570	,804	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
politiek	Pearson Correlation	,224	,167	1	,441(*)	,302	-,262	-,092	-,113	,043	,072	,115	-,011	(a)
	Sig. (2-tailed)	,226	,370		,013	,099	,155	,624	,546	,820	,702	,538	,952	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
protest	Pearson Correlation	,215	,096	,441(*)	1	,071	-,137	-,110	-,111	-,005	-,009	,106	-,133	(a)
	Sig. (2-tailed)	,246	,808	,013		,706	,461	,556	,550	,977	,961	,570	,474	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
etnisch	Pearson Correlation	,137	,075	,302	,071	1	,265	,288	,273	,429(*)	,322	,168	,054	(a)
	Sig. (2-tailed)	,463	,687	,099	,706		,150	,116	,138	,016	,077	,365	,773	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
xenofobie	Pearson Correlation	,092	-,167	-,262	-,137	,265	1	,249	,253	,287	-,072	-,115	,011	(a)
	Sig. (2-tailed)	,624	,370	,155	,461	,150		,176	,170	,117	,702	,538	,952	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
achterstand	Pearson Correlation	-,179	,110	-,092	-,110	,288	,249	1	,352	,319	,239	,259	-,271	(a)
	Sig. (2-tailed)	,334	,556	,624	,556	,116	,176		,052	,081	,195	,160	,141	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
herkomst	Pearson Correlation	-,096	-,033	-,113	-,111	,273	,253	,352	1	,635(**)	-,114	,516(**)	-,085	(a)
	Sig. (2-tailed)	,806	,862	,546	,550	,138	,170	,052		,000	,540	,003	,648	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
cultuur	Pearson Correlation	,142	,005	,043	-,005	,429(*)	,287	,319	,635(**)	1	,130	,602(**)	-,069	(a)
	Sig. (2-tailed)	,446	,977	,820	,977	,016	,117	,081	,000		,486	,000	,711	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
perspectief	Pearson Correlation	,091	,152	,072	-,009	,322	-,072	,239	-,114	,130	1	-,045	-,446(*)	(a)
	Sig. (2-tailed)	,627	,414	,702	,961	,077	,702	,195	,540	,486		,808	,012	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
promoten	Pearson Correlation	-,142	-,106	,115	,106	,168	-,115	,259	,516(**)	,602(**)	-,045	1	,007	(a)
	Sig. (2-tailed)	,446	,570	,538	,570	,365	,538	,160	,003	,000	,808		,970	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
legitimeren	Pearson Correlation	,102	-,046	-,011	-,133	,054	,011	-,271	-,085	-,069	-,446(*)	,007	1	(a)
	Sig. (2-tailed)	,584	,804	,952	,474	,773	,952	,141	,648	,711	,012	,970		.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
krantcijfer	Pearson Correlation	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)
	Sig. (2-tailed)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31

## Bijlage 8: Correlatietabel voor The Guardian

### Correlaties The Guardian

#### Correlations

		gecriminaliseerd	kam	politiek	protest	etnisch	xenofobie	achterstand	herkomst	cultuur	perspectief	promoten	legitimeren	krantcijfer
gecriminaliseerd	Pearson Correlation	1	-.034	,662(**)	-.027	-.310	-.353	,181	-.200	-.345	,013	-.009	,121	(a)
	Sig. (2-tailed)		,863	,000	,890	,108	,065	,356	,308	,072	,946	,964	,539	.
	N	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
kam	Pearson Correlation	-.034	1	,086	-.246	,125	-.089	,125	-.519(**)	-.285	-.026	-.465(*)	-.431(*)	(a)
	Sig. (2-tailed)	,863		,663	,208	,525	,863	,525	,005	,142	,896	,013	,022	.
	N	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
politiek	Pearson Correlation	,662(**)	,086	1	-.041	-.221	-.258	-.044	-.101	-.132	,101	-.333	-.162	(a)
	Sig. (2-tailed)	,000	,663		,835	,259	,185	,823	,611	,502	,611	,083	,412	.
	N	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
protest	Pearson Correlation	-.027	-.246	-.041	1	,279	,352	,433(*)	,312	,487(**)	,386(*)	,091	,247	(a)
	Sig. (2-tailed)	,890	,208	,835		,150	,066	,021	,106	,009	,042	,645	,205	.
	N	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
etnisch	Pearson Correlation	-.310	,125	-.221	,279	1	,764(**)	,345	,359	,310	,386(*)	,238	,321	(a)
	Sig. (2-tailed)	,108	,525	,259	,150		,000	,072	,060	,108	,042	,222	,096	.
	N	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
xenofobie	Pearson Correlation	-.353	-.089	-.258	,352	,764(**)	1	,445(*)	,389(*)	,353	,519(**)	,258	,348	(a)
	Sig. (2-tailed)	,065	,653	,185	,066	,000		,018	,041	,065	,005	,185	,070	.
	N	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
achterstand	Pearson Correlation	,181	,125	-.044	,433(*)	,345	,445(*)	1	-.013	,146	,572(**)	-.009	,121	(a)
	Sig. (2-tailed)	,356	,525	,823	,021	,072	,018		,946	,458	,001	,964	,539	.
	N	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
herkomst	Pearson Correlation	-.200	-.519(**)	-.101	,312	,359	,389(*)	-.013	1	,386(*)	,273	,663(**)	,666(**)	(a)
	Sig. (2-tailed)	,308	,005	,611	,106	,060	,041	,946		,042	,160	,000	,000	.
	N	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
cultuur	Pearson Correlation	-.345	-.285	-.132	,487(**)	,310	,353	,146	,386(*)	1	,173	,009	,278	(a)
	Sig. (2-tailed)	,072	,142	,502	,009	,108	,065	,458	,042		,379	,964	,152	.
	N	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
perspectief	Pearson Correlation	,013	-.026	,101	,386(*)	,386(*)	,519(**)	,572(**)	,273	,173	1	,181	,243	(a)
	Sig. (2-tailed)	,946	,896	,611	,042	,042	,005	,001	,160	,379		,357	,212	.
	N	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
promoten	Pearson Correlation	-.009	-.465(*)	-.333	,091	,238	,258	-.009	,663(**)	,009	,181	1	,743(**)	(a)
	Sig. (2-tailed)	,964	,013	,083	,645	,222	,185	,964	,000	,964	,357		,000	.
	N	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
legitimeren	Pearson Correlation	,121	-.431(*)	-.162	,247	,321	,348	,121	,666(**)	,278	,243	,743(**)	1	(a)
	Sig. (2-tailed)	,539	,022	,412	,205	,096	,070	,539	,000	,152	,212	,000		.
	N	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
krantcijfer	Pearson Correlation	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)
	Sig. (2-tailed)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	N	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28

## Bijlage 9: Correlatietabel voor The New York Times

Correlaties The New York Times

Correlations

		gecriminali seerd	kam	politiek	protest	etnisch	xenofobie	achterstand	herkomst	cultuur	perspectief	promoten	legitimeren	krantcijfer
gecriminaliseerd	Pearson Correlation	1	,173	,271	,016	,281	,179	,126	-,226	-,016	,406(*)	-,173	-,116	(a)
	Sig. (2-tailed)		,351	,141	,933	,125	,335	,499	,221	,933	,023	,351	,535	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
kam	Pearson Correlation	,173	1	,084	,179	,281	,343	,321	-,046	,474(**)	,406(*)	,033	-,116	(a)
	Sig. (2-tailed)	,351		,652	,335	,125	,059	,078	,804	,007	,023	,859	,535	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
politiek	Pearson Correlation	,271	,084	1	,167	,439(*)	,462(**)	,387(*)	-,110	,276	,110	,102	-,056	(a)
	Sig. (2-tailed)	,141	,652		,371	,013	,009	,032	,556	,133	,556	,584	,764	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
protest	Pearson Correlation	,016	,179	,167	1	-,107	,096	,249	-,234	,033	,092	-,016	,099	(a)
	Sig. (2-tailed)	,933	,335	,371		,567	,808	,177	,205	,859	,624	,933	,598	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
etnisch	Pearson Correlation	,281	,281	,439(*)	-,107	1	,688(**)	,521(**)	,216	,504(**)	,513(**)	,222	,036	(a)
	Sig. (2-tailed)	,125	,125	,013	,567		,000	,003	,242	,004	,003	,231	,847	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
xenofobie	Pearson Correlation	,179	,343	,462(**)	,096	,688(**)	1	,403(*)	,335	,421(*)	,234	,311	,099	(a)
	Sig. (2-tailed)	,335	,059	,009	,808	,000		,024	,066	,018	,205	,089	,598	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
achterstand	Pearson Correlation	,126	,321	,387(*)	,249	,521(**)	,403(*)	1	,005	,369(*)	,334	,265	,177	(a)
	Sig. (2-tailed)	,499	,078	,032	,177	,003	,024		,977	,041	,066	,150	,341	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
herkomst	Pearson Correlation	-,226	-,046	-,110	-,234	,216	,335	,005	1	-,050	,096	,586(**)	,512(**)	(a)
	Sig. (2-tailed)	,221	,804	,556	,205	,242	,066	,977		,787	,608	,001	,003	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
cultuur	Pearson Correlation	-,016	,474(**)	,276	,033	,504(**)	,421(*)	,369(*)	-,050	1	,335	,016	-,099	(a)
	Sig. (2-tailed)	,933	,007	,133	,859	,004	,018	,041	,787		,066	,933	,598	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
perspectief	Pearson Correlation	,406(*)	,406(*)	,110	,092	,513(**)	,234	,334	,096	,335	1	,133	,209	(a)
	Sig. (2-tailed)	,023	,023	,556	,624	,003	,205	,066	,608	,066		,474	,258	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
promoten	Pearson Correlation	-,173	,033	,102	-,016	,222	,311	,265	,586(**)	,016	,133	1	,668(**)	(a)
	Sig. (2-tailed)	,351	,859	,584	,933	,231	,089	,150	,001	,933	,474		,000	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
legitimeren	Pearson Correlation	-,116	-,116	-,056	,099	,036	,099	,177	,512(**)	-,099	,209	,668(**)	1	(a)
	Sig. (2-tailed)	,535	,535	,764	,598	,847	,598	,341	,003	,598	,258	,000		.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
krantcijfer	Pearson Correlation	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)	(a)
	Sig. (2-tailed)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	N	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31